

OPINNÄYTETYÖ

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustaminen

Jaakko Kinnunen

Yhteisöpedagogi YAMK
(90 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
3/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi YAMK

Tekijät: Jaakko Kinnunen

Opinnäytetyön nimi: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustaminen

Sivumäärä: 38 ja 9 liitesivua

Työn ohjaajat: Merja Kylmänen ja Jussi Salminen

Työn tilaaja: Soite, Tarja Oikarinen-Nybacka

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli perustaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle oma nuorisovaltuusto, tutkia mitkä tekijät vaikuttavat nuorisovaltuuston perustamisen onnistumiseen ja luoda mallipohja hyvinvointialueen nuorisovaltuuston aktiiviselle työskentelylle. Työn tilaajana oli Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvclukuntayhtymä Soite, joka maan muiden vastaavien palvelukuntayhtymien tavoin muuttuu soteuudistuksen myötä vuoden 2023 alussa omaksi hyvinvointialueekseen.

Teoriaosuudessa kuvattiin nuorisovaltuustoja, niiden toimintaa sekä nuorten osallisuuden merkitystä osana suomalaista demokraattista päätöksentekoa. Samassa avattiin myös soteuudistuksen vaikutuksia ja sen tuomia mahdollisuuksia nuorten osallisuuden edistämislle.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi esitys Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamiseksi ja sen toimintasäännöksi. Keski-Pohjanmaan aluehallitus hyväksyi 5.9.2022 pitämässään kokouksessa nämä asiat esitysten mukaisesti. Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminta sai alkaa 31.10.2022 ensimmäisellä järjestäytymiskokouksella. Tämän jälkeen laadin vielä vuosikellon tukemaan ja ohjaamaan toimintaa toimikauden päättymiseen saakka.

Asiasanat: nuorisovaltuusto, osallisuus, nuorisotyö, demokratia, nuorisopolitiikka

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Master of humanities

Author: Jaakko Kinnunen

Title: Founding a youth council to Central Ostrobothnia welfare region

Number of Pages: 38 and 9 attachment pages

Supervisors: Merja Kylmänen and Jussi Salminen

Commissioned by: Soite, Tarja Oikarinen-Nybacka

The main purpose of this thesis was to found a youth council for Central Ostrobothnia welfare region, found out which elements did make this a successful project and create a good operating model for active youth council work. This thesis was commissioned by Central Ostrobothnia health care and social services association (Soite) which like every other health care and social services association in Finland will reform to a welfare region of its own by the beginning of 2023.

The theory part of this thesis described youth councils, activities in those and those purpose as a decision making system in a part of Finnish democratic decision making systems. It also described the effects of social- and healthcare reformation and possibilities that it may bring to benefitting youth participation.

As a result of this thesis a suggestion for founding a youth council to Central Ostrobothnia welfare region and operating rule for it was made. Central Ostrobothnia regional government accepted these suggestions in its meeting during the 5th of September 2022. Welfare region youth councils activity began at 31st of October 2022 with regrouping meeting. After that I made a meeting calendar to support and lead youth council work for the rest of its operating period.

Keywords: Youthcouncil, participation, youth work, democracy, youth policy

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	NUORISOVALTUUSTOT.....	7
	2.1 Nuorisovaltuustot ja osallisuus	8
	2.2 Soteuudistus ja nuorisovaltuustot	10
	2.3 Nuoret, nuorisovaltuustot ja politiikka	11
	2.4 Nuorten vaikuttajatoimielimet Keski-Pohjanmaalla.....	12
3	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	16
	3.1 Tulevaisuusverstaas	17
	3.2 Haastattelu	20
	3.3 Kysely	21
4	TUOTOKSET	24
	4.1 Ehdotus toimintasäännöstä	24
	4.2 Toiminnan vuosikello	25
5	TULOKSET	27
	5.1 Nuorisovaltuuston perustaminen	27
	5.2 Haastattelun tulokset.....	28
	5.3 Kyselyn tulokset	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOKEHITTÄMINEN	31
	6.1 Pohdintaa työstä ja sen onnistumisesta.....	31
	6.2 Kehittämissideat	33
	LÄHTEET	36
	LIITTEET.....	39

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli perustaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle yhteinen nuorisovaltuusto ja luoda mallipohja sen toiminnalle kaksi lukuvuotta kestävänsä ensimmäisen toimikauden ajaksi. Maakunnan alueella ei ole aiemmin toiminut yhtä yhtenäistä nuorten vaikuttajatoimielintä, vaikkakin sen jokaisessa kunnassa on jo useamman vuoden ajan ollut nuorisovaltuustotoimintaa. Tästä syystä tavoitteeksi tuli myös saada kerättyä parhaaksi koetut käytännöt yhteisen nuorisovaltuuston toiminnalle.

Työn tilaajana on Soite eli Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystyöryhmä. Siihen kuuluu kymmenen jäsenkuntaa, joiden yhteenlaskettu väestöpohja on noin 78 000 henkilöä, mutta sen keskussairaala toimii lähimpänä päivystävänä sairaalana noin 200 000 asukkaalle. Hoitotyön henkilöstö ja lääkärit muodostavat suurimman osan Soiteissa työskentelevistä 3600 hengen kattavasta työntekijäyhteisöstä, johon kuuluu myös muita eri alan ammattilaisia. (Soite) Näihin ammattilaisiin ei kuitenkaan lukeudu henkilöitä, jotka olisivat työskennelleet erikseen nuorten osallisuuden edistämisen parissa tai joilla olisi kokemusta nuorisolähtöisestä työskenteleminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimien järjestämisen vastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä perustettaville 23 hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien (Soteuudistus). Laki hyvinvointialueesta velvoittaa aluehallituksia asettamaan hyvinvointialueille nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tukemiseksi (Laki hyvinvointialueesta 611/2021). Asia kiinnosti itseäni, koska olin kerännyt työkokemusta nuorisovaltuustotoiminnan ohjaamisesta, sekä hyvinvointikoordinoimista. Keskustelin opinnäytetyötutkimuksen teettämisen mahdollisuudesta samassa alueellisessa hyvinvointikoordinaatiotyöryhmässä työskentelevälle Soiten osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salmiselle, ja hän näki tämän tarpeellisen kahdesta aiemmin esille nostetusta syystä. Ensinnäkin asia alkoi käydä ajankohtaiseksi ja toiseksi Soiteissa ei kenelläkään kyseistä uudistusta käsittelevällä työntekijällä ollut kovin kattavaa kokemusta nuorten parissa toimimisesta.

Konstruktivisessa tutkimuksessa pyritään kehittämään ratkaisu työn lähtökohtana olleeseen liiketalouden tai julkishallinnon toimijan todelliseen ongelmaan. Konstruktiio on ratkaisusta käytetty nimitys. Toimivuus testataan sillä, kuinka hyvin konstruktiio ratkaisee alkuperäisen ongel-

man. (Jokinen 2021). Näin ollen opinnäytetyötäni voidaankin pitää siis konstruktiivisena tutkimuksena, koska nuorisovaltuuston perustaminen on ollut tässä tapauksessa julkishallinnollisen toimijan, eli Soiten ongelmana. Halusin muodostaa tästä tutkimuksesta myös laadullisen, eli kvalitatiivisen tutkimuksen. Laadullisella tutkimuksella saadaan aikaiseksi laajaa ja yksityiskohtaista tietoa, jonka lähteitä voidaan pitää luotettavina ja kokemusperäisinä (Auvinen & Tarkiainen 2018). Työni laadullisina lähteinä toimii haastatteluiden ja kyselyiden kautta kerätyt kokemukset niiltä nuorilta, jotka ovat olleet työstämässä yhdessä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamista kanssani, sekä tulleet valituiksi jäseniksi kyseiseen toimielimeen.

2 NUORISOVALTUUSTOT

Suomessa nuorisovaltuustoja on toiminut yhtäjaksoisesti jo 1990- luvun loppupuolelta lähtien. Nykyään noin 98 prosentissa kaikista kunnista on oma nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajatoimielin. Vuonna 2015 kuntalaki uudistettiin ja sen pykälään 26 kirjattiin, että kuntien vastuulle tulisi asettaa nuorten osallistamis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuusto, jolla olisi vaikuttamismahdollisuudet toimialojen suunnittelussa, valmistelussa, toteuttamisessa ja seurannassa. Tehtävänä nuorisovaltuustoilla on tuoda esille nuorten ääni kunnalliseen päätöksentekoon, sekä tehdä kannanottoja ajankohtaisista aiheista. Ne myös tiedottavat nuorille päättäjien toiminnasta, tuovat esille vaikuttamisen keinoja ja edistävät vuoropuhelua päättäjien ja muiden nuorten kesken. Lisäksi ne osallistuvat erilaisten kampanjoiden, tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen. (Nuva ry.)

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustoissa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä.

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsitteilyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevista asioissa. (Nuorisolaki 1285/2016.)

Näiden kahden lainsäädännön kautta voidaankin todeta, että nuorisovaltuustoille on tahdottu taata kunnallisessa päätöksenteossa todelliset vaikuttamisen mahdollisuudet nuoria koskevista asioissa. Kuntakohtaisesti on kuitenkin vielä suurta vaihtelua sillä, miten pitkiä ovat niiden toimikaudet, minkä ikäisiä nuoria voidaan valita jäseniksi, mihin eri toimi- ja päätöksentekoeliimiin he saavat valita edustajajäseniä sekä minkä toimialan tai päätöksentekoelimen alle ne kuuluvat. Esimerkkinä Keski-Pohjanmaalla, Kaustisella nuorisovaltuuston toimikausi on ollut yksivuotinen, kun monessa muussa maakunnan kunnassa se kestää noin kahden lukuvuoden tai kahden täyden vuoden verran. Vetelissä nuorisovaltuusto oli nimetty kunnanvaltuuston alaiseksi vaikuttamistoimielimeksi ja Kannuksessa sivistyslautakunnan, kun taas muutamissa muissa kunnissa ne ovat olleet suoraan kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä. Syynä näihin poikkeamiin voidaan mielestäni pitää nuorisovaltuustojen erilaisia toimintasääntöjä sekä kuntien erilaisia hallintosääntöjä.

Kuntien sisäinen hallinto ja toiminta on järjestetty hallintosääntöjen kautta ja siihen kirjattuja määräyksiä on noudatettava kunnan hallinnossa. Aiemmin voimassa olleet johtosäännöt on joko kumottu, otettu hallintosääntöön tai voitu valtuuston päätöksellä todeta voimassa oleviksi

päätettäessä uuden hallintosäännön hyväksymisestä. (Kuntaliitto 2021, 6.) Henkilökohtaisesti olen kuitenkin pitänyt huonona järjestelynä sitä, että nuorisovaltuusto olisi nimetty jonkin muun kuin kunnanhallituksen alaiseksi vaikuttamistoimielimeksi. Näissä tapauksissa se on mielestäni voinut jopa rajata nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuuksia.

Kuntalain mukaan nuorisovaltuuston asettamisesta, kokoonpanosta ja toimintaedellytyksistä päättää kunnanhallitus. Sama laki määrittää myös nuorisovaltuuston vaikuttamistoimielimeksi, joka toimii kyseisen väestöryhmän edustajana, eikä edellä mainitun lain 30 §:n mukaisena kunnallisena toimielimenä tai viranomaisina. Päätöksentekoon ne osallistuvat antamalla lausuntoja tai tekemällä aloitteita ja niiden edustajilla voi olla sekä läsnäolo- että puheoikeus eri toimielinten kokouksissa, jos näin on hallintosäännössä määrätty. (Kuntaliitto 2021, 25.) Itse pitäisin siis loogisena sitä, että koska kunnanhallitus myös asettaa nuorisovaltuuston, tulisi sen olla suoraan kunnanhallituksen alainen vaikuttamistoimielin. Kunnanhallitus kun myös osaltaan on tietyllä tavoin kunnallisen päätöksenteon korkein toimielin yhdessä kunnan valtuuston kanssa, voi mielestäni suora alaisuus taata kuulemisen kautta paremmat osallistumisen mahdollisuudet kaikkinaisen toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

2.1 Nuorisovaltuustot ja osallisuus

Osallisuutta voidaan kuvata englanninkielisillä termeillä *involment* (liittyminen), *relatedness* (suhteissa oleminen), *belonginess* (kuuluminen) ja *togetherness* (yhteisyys). Sanat *coherence* (yhteensopivuus), *inclusion* (mukaan ottaminen), *participation* (osallistuminen), tähän liittyvä *representation* (vaikuttaminen) ja demokratian keinoin tämän kaiken edellä mainitun *governance* (johtaminen) määrittävät sitä mitä osallisuus on. Se voidaan nähdä myös vaikuttamisena oman elämän kulussa, siihen liittyvien mahdollisuuksien luomisessa, erilaisissa toiminnoissa ja palveluissa sekä tietyissä yhteisissä asioissa. (Isola ym. 2017, 3.) Osallisuutta voidaan lisäksi pitää mahdollisuutena tulla kuulluksi omana itsenään. Palveluiden ja toiminnan suunnitteluissa nuori voidaan nähdä hänen elämänpiirinsä asiantuntijana, jonka mielipiteitä ja näkemyksiä tulisi arvostaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Jotta osallisuus voisi todellisesti toteutua, pitäisi nuorelle syntyä kokemus siitä, että hän on merkittävä osa yhteisöään. Osallisuuteen kuuluu myös olennaisesti tunne vallasta ja vastuusta, joka sitouttaa yhteiseen toimintaan. Sen kautta opitaan mielipiteiden ilmaisua, osallistumistapoja ja vaikuttamiskeinoja. (Lettenmeier, ym.

2019, 3.) Lasten osallisuus ja toimijuus on tuettuna kunnallisella tasolla nuorisovaltuustotoiminnan kautta ja siihen mukaan pääsee edustajat, jotka valitaan useimmin vaaleilla tai oppilaskunnan jäsenistä. Valittujen nuorisovaltuuston jäsenten on saatava mahdollisuus osallistua kaikkeen päätöksentekoon kunnassa. (Stenvall 2018, 25.)

Tohdin väittää, että nuorisovaltuustotoiminta on omiaan takaamaan kaikkia edellä mainittuja asioita. Nuorisovaltuustoihin valitut nuoret saavat päätäntävaltaa mm. kokousasioiden päätöksenteon kohdalla. He saavat päättää järjestävätkö muille nuorille jotain tapahtumia tai muuta toimintaa, sekä millaisia lausuntoja tai kannanottoja tekevät nuoria koskeviin asioihin liittyen. Lisäksi heille tulee myös vastuuta edustaa muidenkin nuorten näkemyksiä ja tuoda niitä esille. Nuorisovaltuustot pystyvät tukemaan muita nuoria osallistumaan yleiseen keskusteluun erilaisien toimintojen ja palveluiden suunnitteluissa. Mielestäni tästä hyvänä esimerkkinä on useissa kunnissa nuorisovaltuustojen kautta toteutetut Nuoret ja päättäjät -tilaisuus, jonka tarkoituksena on ollut edistää vuoropuhelua kuntien viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja nuorten välillä.

Nuorten osallisuuteen tulee kiinnittää huomiota, sillä he vaikuttavat alueidensa elin- ja vetovoimaisuuteen ja ratkaisuillaan tuovat merkitystä niiden toimintakyvyn ylläpitämiseksi tulevaisuudessa. Hyvien, läpinäkyvien ja resurssitehokkaiden ratkaisujen takia nuoria tulisi kuunnella myös niillä toimialoilla, joissa heitä ei päivittäin kohdata. Kun nuoret saavat itse vaikuttaa ja osallistua jonkin asian tekemiseen, säästyy se todennäköisemmin ilkeiltä. (Lettenmeier, ym. 2019, 4.) Juuri näistä syistä olen itse halunnut aina työssäni korostaa ja avata samoilla sanoilla monille tuttua fraasia ”nuorissa on tulevaisuus.” En pidä sitä itse vain hyvänä sanontana, vaan ehdottomana faktana. Siksi kehotankin aina eri yhteistyökumppaneita, jotka ovat yleensä 3. sektorin toimijoita, pyytämään toimintaansa liittyen lausuntopyyntöjä nuorisovaltuustoilta niiden toiminnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Nuorten osallistumisesta saadaan paras hyöty silloin kun heidät otetaan mukaan mahdollisimman aikaisin. Tämän tulisi tapahtua jo silloin, kun mietitään mitä asioita otetaan valmisteluun, tai kun pohditaan mihin asioihin nuorilla voisi olla intoa vaikuttaa. Nuorille voi mennä käsiteltäväksi semmoisiakin asioita mitkä eivät heitä kiinnosta tai joissa he luottavat aikuisten päätöksentekokykyyn. Nuorilla on oltava myös mahdollisuus olla osallistumatta, mutta haasteellistenkin asioiden käsittely voidaan muokata heitä kiinnostavalle tavalle. (Lettenmeier, ym. 2019, 7.) Tämä laskee selvästi kynnystä osallistua mielipiteen ilmaisuun ja yhteiseen päätöksentekoon. Kokemuksesta tiedän, että erilaisiin pitkiin kyselyihin vastaaminen voi tuntua nuorista kovin puuduttavalta, jolloin annetut vastaukset saattavat muuttua informaatioarvoltaan vähäisiksi tai

jopa täysin huumorilla heitetyiksi, jotka eivät millään tavoin koske käsiteltävää asiaa. Kun nuorisovaltuustot, joiden parissa olen työskennellyt, ovat laittaneet muille nuorille tekemiään kyselyitä erilaisten some-sovellusten kautta, on vastauksia saatu paljon kattavammin

2.2 Soteuudistus ja nuorisovaltuustot

Suomen eduskunta hyväksyi 23.6.2021 hallituksen esityksen hyvinvointialueiden perustamisesta, sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta. Näiden kyseisten palveluiden järjestämisen vastuu siirtyy perustettaville 21 hyvinvointialueelle. Samoin käy myös opiskeluhuoltoon kuuluvien kuraattori ja psykologipalveluiden. Kunnat ja hyvinvointialueet vastaavat yhdessä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä alueillaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Vuoden 2021 lopussa silloiset kuntaministeri Sirpa Paatero ja tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen lähettivät yhteiskirjeen hyvinvointialueiden valmistelijoille, joissa he kehottivat näitä huomioimaan alueelliset nuorisovaltuustot hyvinvointialueiden rakentamisessa. He painottivat siinä myös nuorten osallisuuden näkyvyyttä, sekä ottamista mukaan sotepalveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan. He muistuttivat lainsäädännöllisestä velvoitteesta asettaa nuorisovaltuustot hyvinvointialueilla ja totesivat, että aikuisten tehtävänä on kysyminen, kuuleminen ja tilan antaminen nuorille, jotta nämä voisivat toteuttaa itseään ja kasvaa turvassa. Ministerien mukaan vahva Suomi kasvaa osallisuuden kautta. (Valtioneuvosto 2021.)

Valmistelun ja sitä koskevan päätäntävällän käyttämiseen asetettiin hyvinvointialueille väliaikaisia valmistelutoimielimiä, joiden tehtävänä oli vastata hyvinvointialueensa toiminnon ja hallinnon käynnistämisestä. Valmistelutoimielimen kokoonpanon ja sen minkä viranomaistoimielimen asettamaksi se tuli, päättivät yhdessä kunnat, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueet, erityishuolto- ja sairaanhoitopiirit, sekä alueiden pelastustoimet. Ylin päätäntävalta siirtyi valmistelutoimielimiltä vuoden 2022 tammikuun 23 päivän suorien vaalien jälkeen valittaville aluevaltuustoille, jotka saivat päättää hyvinvointialueensa organisaatiorakenteista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.)

Kun aluevaalit olivat pidetty, huomattiin tarkastuslaskennan jälkeen, että nuoria 18–29-vuotiaita aluevaltuutettuja oli valittu koko Suomessa 67, mikä oli vain 4,7 % kaikista valituista aluevaltuutetuista. Määrää voidaan pitää hyvin vähäisenä ottaen huomioon, että kyseiset ikäluokat

kattavat Suomen väestöstä 14,1 %. Aluevaltuustoihin tuli huomattava enemmistö 40–49 vuotiaista, joita valittiin kaikista valtuutetuista 25,6 % vaikka heidän osuutensa Suomen väkiluvusta on pelkästään 12 %. Suomen nuorisotyön kattojärjestö Allianssin nuorten osallisuuden asiantuntija Silja Uusikangas piti tätä asiaa demokratian epäonnistumisena ja toi esille puolueiden tärkeän roolin nuorten demokraattisen osallistumisen vahvistamiseksi ja heidän näkökulmiensa kuulluksi tulemisen päätöksenteon osalta. (Allianssi 2022.)

Vaikkakin nuorisovaltuustot ovat puoluepoliittisesti sitoutumattomia ja kyseisten vaikuttamistoimielinten perustaminen hyvinvointialueille oli lailla huomioitu seikka, kannoin aluksi Uusikankaan tavoin samanlaista huolta nuorten osallisuudesta hyvinvointialueuudistuksessa, sekä heidän vaikuttamismahdollisuuksistaan hyvinvointialueen hallinnossa. Lailla taattiin vain ja ainoastaan nuorisovaltuuston edustusmahdollisuus aluevaltuustoon, mutta ei muihin hyvinvointialueen päättäviin toimielimiin. Niiden osalta oli tullut vain muutamilta poliittisilta tahoilta toiveita siitä, että valitut hyvinvointialueiden nuorten vaikuttajatoimielinten edustajat voisivat saada puhe- ja läsnäolo-oikeuden, sekä oikeuden tehdä aloitteita lautakunnissa ja toimielimissä, joihin heidät olisi valittu. Laki takasi myös näille lautakunnille itse oikeuden päättää asiasta. Nuorten edustajien ottamista mukaan näihin toimielimiin olisi voinut olla vaikea perustella ilman Nuorten hyvinvointialueet- hankkeen tiimoilta muodostuneilta verkostoilta saatua tukea.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi rahoituksen Nuorten Akatemialle, Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry:lle ja Nuorten Suomi ry:lle Nuorten hyvinvointialueet- hankkeen toteuttamiseksi. Sen tavoitteina on ollut toteuttaa nuorten edustuksellista osallisuutta ja kansalaisosalisuutta hyvinvointialueilla. Hankkeella on tuettu nuorisovaltuustojen perustamista ja verkostojen rakentumista. Vakiintuneiden käytänteiden puuttuessa sitä on toteutettu kokeilemalla kehittämällä. Tapa on mahdollistanut uuden luomisen, parhaiden toteuttamistapojen etsimisen ja hyväksi koettujen käytänteiden levittämisen. (Nuva ry. 2022.)

2.3 Nuoret, nuorisovaltuustot ja politiikka

Suomessa vaaleissa äänestävien määrä oli ollut selvässä laskusuunnassa jo parina viime vuosikymmenenä. Sama suuntaus oli näkynyt myös poliittisten puolueiden jäsenmäärissä, sekä tiettyä puoluetta itselleen todella läheiseksi kokevien vakioäänestäjien määrässä. Varsinkin nuorten osalta on voitu todeta, etteivät he kokeneet äänestämistä kansalaisvelvollisuutena ja etteivät he olleet muutenkaan erityisemmin kiinnostuneita puoluepoliittisista kysymyksistä. Tämän taustaa uutisoinnissa on näkynyt syyllistäviä uutisotsikoita kuten esim. ”Kaksi kolmesta nuoresta

nukkui vaaleissa” ja ”nuoret ovat laiskimpia äänestäjiä.” On kuitenkin mahdollisuus, että nuoret jättävät myös tietoisesti äänestämättä ja näin ilmaisevat poliittisen viestinsä. (Wass 2014.) Suomen ensimmäisissä aluevaaleissa äänestysinto näyttäytyi myös vielä hyvin matalana nuorten osalta. 18–19-vuotiaissa äänestysprosentti oli vain 29,6 ja 20–24-vuotiaissa 26,2 %. (Tilastokeskus 2022.) Enää ei kuitenkaan voida pitää samoja syitä pätevinä nuorten heikolle äänestysprosentille.

Valtion nuorisoneuvoston julkaiseman tuoreen Nuorten eduskuntavaaligallupin (2023) mukaan 77 prosentilla nuorista on aikomus äänestää tulevassa kevään eduskuntavaaleissa. Kyselytulosten mukaan valtaosa nykynuorista pitääkin äänestämistä kansalaisvelvollisuutena ja kokee sen vaikuttamismahdollisuutena yhteiskunnan asioihin. Jo edellisessä vuoden 2019 eduskuntavaaleissa 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä äänestysprosentti oli 55 % kun se vielä 2015 vuoden vaaleissa samassa ikäryhmässä jäi 47 %. (Valtion nuorisoneuvosto 2023.) On siis vaikeaa sanoa syytä sille, miksi nuorten äänestysinto ensimmäisissä aluevaaleissa jäi vielä niin vähäiseksi. Epäilen asian johtuvan siitä, että koko hyvinvointialueuudistus ja sen merkitys olivat jääneet vielä epäselväksi monille. Useimmissa käymissäni keskusteluissa tuntui nousevan esille samansuuntaiset kommentit siitä, etteivät uudistuksen vaikutukset käytännön asioihin sotepalveluissa olleet selvillä. Toisena osasyynä voi olla kokemus nuorisovaltuustojen merkityksestä.

Kunnallisalan kehittämissäätöön tutkimus nuorisovaltuustojen, vanhusneuvostojen ja vammaisneuvostojen vaikutusvallasta (2022) osoitti, että nuorisovaltuustoihin kuuluvat kokevat olevansa vaikutusvaltaisempia kunnallisessa päätöksenteossa verrattaessa muiden mainittujen vaikuttamistoimielinten jäseniin. Syy tähän löytyy varmasti siitä, että noin 90 % nuorisovaltuustoista on saanut edustuksen kunnallisiin toimielimiin. Tämän lisäksi tutkimukseen osallistuneet poliitikot pitivät nuorisovaltuustoja vaikutusvaltaisimpina ja myös tärkeimpinä vaikuttamistoimieliminä. (Henriksson & Huttunen 2022, 31.) Kenties siis juuri näistä syistä monikaan ei vaaleissa kantanut huolta, etteivätkö nuoret saisi riittävästi ääntään kuuluviin hyvinvointialueiden hallinnossa. Varsinkin kun laki oli taannut velvollisuuden niiden perustamiseksi.

2.4 Nuorten vaikuttajatoimielimet Keski-Pohjanmaalla

Kokkolan kaupungilla on toiminut nuorisovaltuusto aktiivisesti jo vuodesta 1999. Se kuuluu sivistyslautakunnan alaisuuteen ja sen toimikausi on kaksivuotinen. Jäsenet, joita on kaikkiaan

28, nimetään yläkouluilta, nuorisotiloilta ja toisen asteen oppilaitoksilta. Jäsenet valitaan äänimäärän mukaisesti vaaleilla ja kaikki Kokkolassa asuvat 13–20-vuotiaat ovat niissä ääni- ja vaalikelpoisia. Nuorisovaltuustolla on kaksi edustuspaikkaa kaupunginvaltuustoon, yksi paikka ja varapaikka kaupungin rakennelautakuntaan, kaksi paikkaa sivistyslautakuntaan, kaksi nuorten ohjaus ja palveluverkostoon ja kaksi paikkaa hyvinvointityöryhmään. (Kokkolan kaupunki 2021.) Unicefin lapsiystävällinen kunta- mallin mukaisesti Kokkolassa on myös toiminut jo muutaman vuoden ajan alakouluikäisistä koostettu lapsiparlamentti.

Kannuksen kaupungin sivistyspalveluiden lautakunta vahvisti 10.5.2021 pitämässään kokouksessa nuorisovaltuustonsa toimintasäännön, jonka mukaan se siirtyi hyvinvointipalveluiden lautakunnan alaisuuteen vuoden 2022 alusta. Nuorisovaltuuston toimikausi on kaksivuotinen alkaen syksyllä kouluvuoden alkamisen yhteydessä ja päättyen seuraavan vuoden kesäloman alkuun mennessä. Jäsenet valitaan vaaleilla niistä kaupungin nuorista, jotka ovat toimikauden alussa 12–20-vuotiaita. Jäsenpaikkoja on kymmenen, joista kuusi on yläkouluikäisille varattuja, kaksi lukio-opiskelijoille ja kaksi Kannuksen koulutusyhtymän opiskelijoille. Lisäksi edeltävän mukaisesti on myös kymmenen varajäsenpaikkaa. (Kannus 2021, 3–4.) Myös Kannuksessa toimii Kokkolan tavoin lapsiparlamentti.

Näiden kahden Keski-Pohjanmaan kaupungin nuorisovaltuustojen erot ovat mielestäni kohtuullisen merkittäviä, vaikkakin kokonaistilanteen huomioon ottaen aika vähäisiä. Ero jäsenmäärissä johtuneen kaupunkien väkilukujen huomattavasta eroavaisuudesta, sillä Kokkola on väkiluvultaan päälle yhdeksän kertaa Kannuksen kaupunkia suurempi. Pidän myös loogisena sitä, että nuorisovaltuusto on Kannuksessa siirtynyt hallintouudistuksen myötä sivistyspalveluiden lautakunnan alaisuudesta hyvinvointipalveluiden lautakunnan alaisuuteen, sillä myös sen nuorisopalvelut liitettiin osaksi kaupungin hyvinvointipalveluita. Tämän muutoksen voidaan olettaa olleen suhteellisen helppoa, sillä Kannuksessa nuorisovaltuusto ei ole toiminut yhtä pitkään aktiivisesti kuin mitä Kokkolassa. Siltikään erot näiden kahden kaupungin nuorisovaltuustojen välillä eivät mielestäni ole niin huomattavat kuin mitä niiden eroavaisuus verrattuna maakunnan pienempien kuntien nuorisovaltuustoihin.

Kaustisen kunnanhallitus piti 1.11.2021 kokouksen, jossa se päätti nuorisovaltuuston valinnasta lukukaudelle 2021–2022. Kokouksen pöytäkirjan mukaan se saa päättää nuorisovaltuuston kokoonpanon, asettamisen ja edellytykset. Lisäksi hallitus ja lautakunnat saavat päättää nuorisovaltuuston edustajan kutsumisesta kokouksiinsa. Pöytäkirjassa mainitaan myös, ettei nuoriso-

valtuuston jäseniä pidetä kunnan luottamushenkilöinä eikä sitä koske suoraan tasa-arvolain vaatimukset. Kaustisen kunnan hallintosäännön pykälä 90 takaa nuorisovaltuustolle oikeuden nimetä edustajansa läsnäolo- ja puheoikeudella kunnanvaltuuston kokouksiin, mutta valtuuston suljettuihin kokouksiin edustajalla ei ole oikeutta osallistua. Kokoonpanossa kehoitetaan kuitenkin huomioimaan sukupuolten ja nuorten elinpiirien tasapuolinen edustus. Kunnanhallituksen aiemmin, jo vuonna 2019 pidetyn kokouksen päätöksen mukaisesti nuorisovaltuustoon valitaan lukuvuodeksi kerrallaan kuusi jäsentä niin että jokaiselta ikäluokkien 13–18 väliltä valitaan yhden edustajat. (Kaustisen kunnanhallitus 2021.) Näillä päätöksillä Kaustisen nuorisovaltuusto poikkeaa eniten kaikista maakunnan muista nuorisovaltuustoista. Huomionarvoisimpana seikkana pitäisin sitä, että sen nuorisovaltuuston jäsenmäärä on pienimpiä vaikkakin se ei ole edes väkimäärältään Keski-Pohjanmaan vähälukuisin kunta. Huomiota herättää myös päätös yhden lukuvuoden mittaisesta toimikaudesta.

Halsuan kunnan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan vuoden 2021 talousarvion mukaan kunnan nuorisotoimesta vastaa paikallinen 4H- järjestö. Nuorisovaltuusto on luokiteltu nuorisotoimen vastuualueeseen ja sen toiminnan organisointi ja kehittäminen kuuluu sille. (Halsuan sivistys- ja hyvinvointilautakunta 2021, 6.) Lestijärvellä sen sijaan nuorisovaltuuston toimintaa ohjaa kunnan nuoriso-ohjaaja. Siellä nuorisovaltuusto on toiminut aktiivisesti vuodesta 2016 lähtien ja jäsenpaikkoja on yhteensä kahdeksan, jotka ovat tarkoitettu yläkouluikäisille ja toisen asteen oppilaille. (Lestijärven kunta 2022.) Toholammilla puolestaan nuorisovaltuustoon liittyvät asiat kuuluvat kunnan liikunta- ja nuorisosihteerille. Toimikaudelle 2022–2023 siellä on valittu yhteensä kymmenen jäsentä yläasteikäisistä ja lukiolaisista. Nuorisovaltuusto kokoontuu lukuvuoden aikana 4–6 kertaa ja osallistuu lisäksi maakunnalliseen toimintaan (Toholampi 2022.) Näistä kolmesta kunnasta Lestijärven ja Toholammin nuorisovaltuustot käyttävät viestintään Instagram kanavia, mutta juuri mitään muuta tietoa niiden toiminnasta ei kunnan nettisivuilla tai muissa lähteissä mainita. Toholampi on julkaissut sivuillaan nuorisovaltuuston kokouksien pöytäkirjat vuoden 2021 huhtikuusta lähtien.

Kahden jäljelle jäävän Keski-Pohjanmaan kunnan nuorisovaltuustojen toiminnasta olen kerännyt henkilökohtaisesti kokemusta. Toimin Perhon kunnan nuoriso- ja vapaa-ajansihteerinä syyskuusta 2019 elokuun 2022 loppupuolelle. Nykyään toimin Vetelin kunnan vapaa-aikapäällikkönä. Kumpaankin virkaan kuuluu nuorisovaltuuston toiminnan ohjaaminen. Niiden jäsenmäärät ovat kymmenhenkiset ja ne on koottu vapaaehtoisista yläasteikäisistä ja 2. asteen opiskelijoista. Nuorisovaltuuston jäsenet valitaan vaaleilla siinä tapauksessa, jos kaksi lukuvuotta

kestävän toimikauden jälkeen uudelle kaudelle haluaa päästä mukaan enemmän nuoria kuin mitä paikkoja on täytettävänä. Perhossa nuorisovaltuusto on Kaustisen tavoin nimetty suoraan kunnanhallituksen alaiseksi vaikuttamistoimielimeksi. Vetelissä se oli aluksi kunnanvaltuuston alainen, mutta kunnanhallitus hyväksyi sen toimintasäännön muutosehdotuksen 31.10.2022 pitämässään kokouksessa, jonka jälkeen nuorisovaltuusto nimettiin kunnanhallituksen alaiseksi vaikuttamistoimielimeksi (Vetelin kunnanhallitus 2022). Yhteistä näiden kahden kunnan nuorisovaltuustolla on vielä se, että kummallakin on nimettynä edustus kunnanvaltuustoihin. Ainoana merkittävänä poikkeamana on, että Vetelissä on myös edustajat valittuna kaikkiin lautakuntiin ja kunnanhallitukseen. Perhossa ainoastaan hyvinvointilautakunta on pyytänyt nuorisovaltuustoa nimeämään edustajan siihen (Perhon hyvinvointilautakunta 2022).

Olen saanut ymmärtää alueellisissa Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisotyön vastaavien tapamisissa käydyissä keskusteluissa, että yhteistä maakunnallista nuorisovaltuustoa on yritetty tänne joskus aiemmin perustaa siinä kuitenkaan onnistumatta. Useimmissa muissa maakunnissa, joissa on perustettu kuntien välinen yhteinen nuorisovaltuusto, on nyt hyvinvointialueuudistuksen myötä syntynyt päätöksiä siirtää ne suoraan hyvinvointialueiden hallinnon alle. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustaminen on siis vaatinut prosessina useita muita maakuntia enemmän työtä.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Kun Keski-Pohjanmaan nuorisovaltuuston perustamista lähdettiin suunnittelemaan, pidin sille ehdottomasti tärkeimpänä lähtökohtana sitä, että saisin kuulla ja osallistaa asiassa mahdollisimman laajasti alueen kuntien nuorisovaltuutettuja. Heille tuli mielestäni antaa tosiasiallinen mahdollisuus saada vaikuttaa siihen millainen alueen ensimmäisestä yhteisestä nuorisovaltuustosta muodostuisi ja miten se tulisi toimimaan. Luotin myös siihen, että kuntien nuorisovaltuustojen toimintaa ohjaavilta työntekijöiltä saisin ammattinäkemyistä ja huomioita sen toiminnasta. Lisäksi halusin saada kuulla asiassa vielä henkilöitä, joilla oli tarkempaa tietoa nuorisovaltuustojen merkityksestä hyvinvointialueille sekä kokemusta maakunnallisessa nuorisovaltuustossa toimimisesta. Lähestyin tässä asiassa Suomen nuorisovaltuustojen liiton puheenjohtaja Nette Rimpiläistä, sekä Pohjois-Karjalan maakunnallisen nuorisovaltuuston ohjaaja Oskar Mannelina.

Yhtenä avainhenkilönä tässä prosessin aloittamisessa oli myös Soiten osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, joka on ollut muodostamassa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vanhus- ja vammaisneuvostoa. Hänellä oli siis jo karttunut kokemusta hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimen muodostamisesta sekä toiminnan käynnistämisestä ja lisäksi hänellä oli ajankohtainen tieto muun hallinnon muodostumisesta. Lisäksi hän pystyi olemaan tarvittaessa yhteyksissä muihin hyvinvointialueen toimintaa valmisteleviin Soiten viranhaltijoihin ja niihin valittuihin luottamushenkilöihin, jotka pystyivät päättämään nuorisovaltuuston toiminnan muodostumisesta.

Näiden kaikkien mainittujen henkilöiden kesken oli tarpeen kokoontua yhteen vaihtamaan ajatuksia ja työstämään asiaa eteenpäin. Sovimme kokoontumisajankohdaksi 12.4.2022 ja kokoontumispaikaksi Kokkolan kansainvälisen nuorisokeskus Villa Elban. Työstömetodinasioiden valmisteluksi päätin käyttää tulevaisuusverstasmenetelmää, koska uskoin sen avulla voivani muodostaa mallipohjaa toiminnalle mahdollisimman kauaskantoisella tavalla. Lähetin sähköpostilla kutsun tulevaisuusverstastyöskentelyyn jokaisen Keski-Pohjanmaan kunnan nuorisovaltuuston ohjaajalle ja kerroin siinä, että en tulisi työssäni keräämään nuorisovaltuustojen jäseniltä tai muiltakaan tutkimukseen osallistuneilta mitään yksilöintitietoja. Pyysin myös jokaista välittämään kutsun tiedoksi osallistujien huoltajille, jotta nämä olisivat voineet halutesaan olla vielä yhteyksissä minuun.

Työlle oli mielestäni tarpeellista saada kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen arviointi suoraan kohderyhmältä eli hyvinvointialueen nuorisovaltuuston valituilta jäseniltä. Siksi päätin käyttää tähän asiaan tutkimusmenetelminä haastattelua, johon osallistui myöhemmin kaksi järjestäytymiskokouksessa valittua vapaaehtoista sekä kyselyä, joka laitettiin jälkeenpäin kaikille jäseniksi valituille. Kerroin järjestäytymiskokouksessa kyselyn tarkemmasta sisällöstä, siitä että siihen vastaaminen on vapaaehtoista ja mainitsin myös, että en tule siinäkään keräämään mitään yksilöiviä tietoja vastaajilta. Pyysin jokaista jäsentä välittämään tiedon kyselystä huoltajilleen ennen siihen vastaamista.

3.1 Tulevaisuusverstas

Robert Jungk ja Norbert Müller kehittivät tulevaisuusverstaan osallistavaksi menetelmäksi tulevaisuuden tutkimuksen työstämiseksi. Ihmisten uskon vahvistaminen heidän omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa luoda toivomansa tulevaisuus on ollut menetelmän alkuperäisenä tavoitteena. Luonteeltaan menetelmä voi joustaa avoimesti osallistujien työstön etenemisen mukana. Suurta vaihtelua verstaiden välillä on sillä millaiset tavoitteet ja toteuttamistavat niille asetetaan. Yhteistä niille kaikille on yhteistyö, oppiminen, uusien ideoiden ja ratkaisujen luominen, sekä erilaisten tulevaisuuksien pohtiminen. Verstaita voidaan käyttää itsenäisinä kokonaisuuksina, tai osana joitain laajempia tutkimus- ja kehittämisprosesseja, joissa useiden erilaisten menetelmien soveltaminen peräkkäin ja rinnakkain on mahdollista. (Aalto ym. 2022, 222–223.)

Ideatakomo tai ajatushautomo voisivat toimia myös vaihtoehtoisina niminä tulevaisuusverstaalle. Siinä ei kuitenkaan työstetä kuin vain yhtä tiettyä teemaa kerrallaan ja tämä tapahtuu useimmiten kolmessa vaiheessa. Ensimmäisenä on ongelma- tai teemavaihe, toisena ihannetilavaihe ja viimeisenä todellistamisvaihe. Näiden vaiheiden työstäminen tulevaisuusverstaassa vaatii osallistujia olemaan aktiivisia, heillä on oltava yhteinen mielenkiinto tulevaisuutta kohtaan, sekä halu selvittää ja tutkia asioita. Lisäksi edellytetään valmiutta vaihtaa kokemuksia ja tietoa muiden ryhmään kuuluvien kesken. (Opinpaja Oy 2011, 1.)

Verstastyöskentelyn ensimmäisessä vaiheessa esitellään teema ja kerrotaan työskentelystä. Kaikkia vaiheiden sisältöä ei tarvitse kertoa heti alkuun, vaan painoarvo voidaan antaa sille, että jokainen syntynyt ajatus otetaan vastaan ja että kaikkien osallistujien työpanosta pidetään

merkittävänä. Osallistujien tehtäväksi ensimmäiseen vaiheeseen tulee kerätä teemaan kuuluvia uhkia ja tähän käytettävä aika voi olla ennalta määrätty. He pystyvät tekemään ryhmiin luokitelua samankaltaisten ongelmien osalta ja näin voidaan tunnistaa toisiinsa liittyvät asiat. Onkin suositeltavaa, että työskentelyyn osallistuvat tekevät tämän itse, mutta sikäli jos luokittelussa ei tapahdu etenemistä, voi tulevaisuusverstaan ohjaaja viedä tarvittaessa asiaa eteenpäin. (Opin-paja Oy 2011, 2.)

Toista vaihetta voisi verrata eräänlaiseen mielikuviitusleikkiin, jossa visioidaan ihannetila. Toimintaympäristö koitetaan nähdä sellaisena, jossa kaikki haasteet ja ongelmat ovat ratkenneet. Tähän ei sisällytetä mukaan keinojen pohdintaa ongelmien poistamiseksi, vaan pelkästään kuvitelma tilanteesta vailla uhkia sekä tämän vertaaminen nykyiseen tilanteeseen. Tämä vaihe voidaan suorittaa pienryhmissä, jolloin niissä laaditaan yhteinen kuva ihannetilanteesta. (Opin-paja Oy 2011, 3.)

Viimeisessä eli todellistamisvaiheessa osallistujat voivat pohtia mitä toimia heiltä vaaditaan päämäärän saavuttamiseksi. Tämä voi sisältää myös arviointia siitä mitä toimenpiteet tuottavat, milloin niitä on tehtävä ja miten ne näyttäytyvät konkreettisesti. Vaiheessa on mahdollista koostaa lomake, joka sisältää perustelut tavoitteiden toteutumisen tärkeydestä, sekä vaadittavat keinot, menetelmät ja resurssit niiden toteutumiseksi. Näiden lisäksi siinä on hyvä olla myös suunnitelma siitä, kuka tekee mitä ja missä vaiheessa sekä millaiselle avulle voi olla tarvetta. Lopuksi ryhmien ratkaisuehdotukset jaetaan kaikkien osallistujien kesken. (Opin-paja Oy 2011, 4.)

Ohjaamani tulevaisuusverstaan alussa halusin pohjustaa jokaiselle osallistujalle lyhyellä Powerpoint -esitelmällä mikä hyvinvointialueuudistus käytännössä on, millaisia vaikutuksia sillä on ja millainen rooli yhteisellä nuorisovaltuustolla olisi perustettavalla Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella (Liite 1). Salminen kertoi tämän jälkeen hyvinvointialueen muodostumisen ajankohtaisesta tilanteesta Soitessa. Rimpiläinen esitteli sitten, miten Suomen nuorisovaltuustojen liiton hallitus oli antanut asiantuntijanäkemykset nuorisovaltuustoihin liittyvistä seikoista huomioitavaksi hyvinvointialueuudistuksessa sekä jakoi näkemyksensä niistä asioista, joita meidän tulisi huomioida yhteisen nuorisovaltuuston perustamisessa ja sen toiminnassa. Ennen verstaan varsinaista aloittamista Mannelin kertoi vielä, kuinka Pohjois-Karjalassa toimii maakunnallinen nuorisovaltuusto ja miten se liitetään vuoden 2023 alusta maakunnan hyvinvointialueen yhteiseksi nuorisovaltuustoksi. Tämä kaikki toimi pohjustuksena ja ajatusten herättäjänä verstaalle asetettujen kysymysten pohtimiseksi ja ratkaisujen työstämiseksi yhdessä.

Suomen nuorisovaltuustojen liitto on laatinut opaskirjan nimeltä Timanttisen alun (*alueellinen nuorisovaltuusto*) resepti- joka sisältää listan hyvinvointialueiden valmistelijoille niistä asioista, joita tulisi muistaa hyvinvointialueiden nuorisovaltuustojen ensimmäisellä toimikaudella. Siinä kehoitetaan huomioimaan nuorisovaltuuston jäsenten valinnassa ikäraja, joka on hakiessa valtuustoon 13–18 ikävuoden väliltä. Toimikauden pituudeksi suositellaan 1–2 vuotta. Alueen kunnallisista nuorisovaltuustoista suositellaan kustakin valittavaksi yksi edustaja ja lisäksi 5–8 avoimen haun kautta valittavaa nuorta eri kielivähemmistöt, taustat ja iän huomioiden. (Nuva ry. 2021, 3–4.) Näistä aiheista muodostui tulevaisuusverstaaseen ratkaistavaksi kolme kysymystä:

1. minkä ikäisiä nuoria valitaan yhteiseen valtuustoon?
2. minkä mittainen toimikausi on hyvä?
3. miten yhteinen valtuusto kootaan?

Timanttisen alun resepti- kehottaa valmistelijoita huomioimaan nuorisovaltuuston kokouksista sen, että nuorten tulisi itse saada valmistella esityslistat, matkakulut kokouksiin on korvattava ja niistä tulisi maksaa hallintosäännön mukainen kokouspalkkio. Sen mukaan hyvinvointialueiden hallintosääntöön pitäisi lisäksi merkitä nuorisovaltuustolle suora aloiteoikeus ja läsnäolo- sekä puheoikeus eri työryhmiin, toimielimiin, aluevaltuustoon ja aluehallitukseen. (Nuva ry. 2021, 5–6.) Nämä asiat muodostivat tulevaisuusverstaan loput ratkaistavat kysymykset. *Mitä teemoja olisi hyvä käsitellä kokouksissa, millainen olisi sopiva korvaus kokouksista ja mihin toimielimiin halutaan saada edustus?* Niiden lisäksi mietittiin vielä yhteistyötä eri tahojen kanssa, sekä muita esille tulevia asioita ja huomioita mahdollista toimintaa koskien.

Tulevaisuusverstaan alussa osallistujat jaettiin kahdeksaan 4–6 hengen pienryhmiin. Jokaiselle ryhmää ohjeistettiin pohtimaan käsiteltäviä kysymyksiä siltä näkökannalta, miten he uskoisivat niiden parhaiten toteutuvan tulevaisuudessa ja kirjaamaan ylös vastauksensa ja perustelunsa Google Forms -alustalle tehtyyn kyselyyn. Lisäksi osallistujia kehoitettiin jakamaan ryhmissä toisilleen tiedon siitä, miten heidän omissa kuntiensa nuorisovaltuustoissa toteutuu kyseiset asiat. Verstaan lopuksi käytiin vielä läpi annetut vastaukset ja keskusteltiin avoimesti niistä.

Tulevaisuusverstaan peruseriaatteena on edetä nykytilanteesta mielikuvituksen avulla mahdolliseen tulevaisuuteen ja palata takaisin todellisuuteen niin, että ryhmän jäsenten yhteiset arvoperustaiset ajatukset tulevaisuuden rakentamisesta saadaan koottua (Aalto ym. 2022, 223). Edellä mainitulla tavalla tämä peruseriaate toteutui joustavasti ja ajatukset perusteluineen saatiin kirjattua ylös. Näiden ajatusten pohjalta yhteistyössä Salmisen kanssa lähdin työstämään

esitystä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitukselle yhteisen nuorisovaltuuston perustamisesta ja sen toimintasäännöstä.

3.2 Haastattelu

Tutkimusaineiston kokoaminen haastattelemalla on mielekästä, sikäli jos tutkimuksen tavoitteena pyritään tuottamaan tietoa mielipiteistä, arvoista, käsityksistä, havainnoista sekä kokeimuksia. Aineistonhankintamenetelmänä haastattelussa tutkija osallistuu aineiston tuottamiseen vuorovaikutuksessa haastateltavaan. Tutkijan rooli vuorovaikutustilanteessa määrittelee haastattelun tyypin. Haastattelun tallentaminen voidaan tehdä muistiinpanoja kirjoittamalla ja strategiana haastattelulle voidaan käyttää protokolla analyysia eli ääneen ajattelu -menetelmää. Siinä kohdehenkilö kertoo ääneen havaintonsa, tulkintansa ja päätelmänsä. (Jyväskylän yliopisto 2021.)

Haastattelutyypin voidaan karkeimmillaan jakaa sen strukturoinnin tason mukaisesti. Tähän vaikuttaa kysymysten tiukka ennakkomuotoilu, sekä kuinka paljon haastattelijat pyrkii ohjaamaan haastattelutilannetta. Hirsijärven & Hurmeen (2000), Eskolan & Suorannan (1998) sekä Saaranen-Kauppinen ja Puusniekan (2006) mukaan teemahaastattelun voidaan nähdä sijoittuvan puoleen väliin strukturoitua ja strukturoimatonta haastattelua. Eroa on siis kysely- tai lomakehaastatteluun, mitkä pitävät kaikille vastaajille saman muotoilun ja järjestyksen kysymysten osalta, sekä avoimeen haastatteluun, jossa eteneminen saattaa tapahtua pelkäämättä yhtä kysymystä käyttämällä tai keskustelulla tietystä aiheesta läpikäymättä kaikkia teema-alueita jokoisen haastateltavan kanssa. (Valli 2018, luku ”Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas.”)

Kun haastatteluun on suostuttu, voidaan sopia ajankohta, paikka ja oheismateriaalin sekä ennalta sovittujen teemojen lähettämisestä. Haastattelupaikalla on olennainen vaikutus haastattelun onnistumisessa. Haastateltavan koti tai työpaikka, julkinen tila tai vapaamuotoinen paikka voivat toimia haastattelutilana. Haastatteluun keskittymiseen auttaa, jos se saadaan tehtyä rauhallisessa ympäristössä. Tilavalinnassa kannattaakin huomioida haastateltavan näkökulma, sillä liian virallinen ympäristö voi aiheuttaa hänelle epävarman olon. Haastattelun onnistumisen kannalta olisi hyvä, jos hän voisi kokea tilan ikään kuin omana ”valtakuntanaan.” (Valli 2018, luku ”Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Missä haastatella?”)

Haastattelu on luonteeltaan vuorovaikutustilanne, jossa aloite on haastattelijalla. Näin ollen sitä voidaan pitää kuin mitä muuta tahansa kohtaamistilannetta, joka on sosiaalisesti määritelty.

Haastattelijan ja haastateltavan roolit luovat kummallekin osapuolelle ennakkokäsityksen siitä mitä voidaan pitää soveliaana käyttäytymisenä. Näiden välisiin henkilökemioihin voi lisäksi vaikuttaa ikäero, sekä koulutus- ja statuserot. Myös sukupuoli voi vaikuttaa siihen miten helppoa haastattelijan ja haastateltavan on puhua toisilleen. Kummankin osapuolen odotukset ja oletukset toisen tarkoituksiperistä lopulta rakentavat haastattelutilanteen dialogille merkityksiä. Näiden oma puhe rakentuu suhteessa pyrkimykseen sovittaa se odotuksiin. (Valli 2018, luku ” Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Miten puhua?”)

Toimin itse puolistrukturoidun teemahaastattelun mallin mukaan haastatelllessani kahta nuorisovaltuuston jäsentä. Koska asuimme kaikki eri kunnissa, oli haastattelu helppo sopia yhteisesti pidettävän Microsoft Teams -etäyhteyksien kautta. Näin kukin meistä sai olla itselleen tutussa ympäristössä eikä tarvinnut jännittää tilaa, jossa oli. Etäyhteyssovelluksen käyttö oli myös meille kaikille entuudestaan tuttua. En myöskään usko, että välillämme olevat ikä- tai statuserot vaikuttivat sen suuremmin haastattelun sisältöön, sillä olimme olleet jo paljon aiemmin keskinäisessä kanssakäymisessä nuorisovaltuuston kokousten sekä muuhun toimintaan liittyvän yhteydenpidon kautta. Näissä tilanteissa olen toiminut lähinnä ohjaajan roolissa nuorille ja haastattelijan asema tuntui hyvin samankaltaiselta.

Haastattelua varten olin kirjannut ennalta viisi teemaan liittyvää kysymystä, jotka käytiin yksittellen läpi niin, että kummatkin haastateltavista saivat vastata niihin peräkkäin. Ennen varsinaisen haastattelun alkua kysyin haastateltavilta heidän suostumuksensa haastattelun tekemiselle ja kerroin etten keräisi mitään yksilöintiin liittyviä tietoja. Sanoin myös, että halutessaan voisin joko viitata heihin anonymisti tai nimellä. Kummatkin halusivat säilyttää anonymiteettinsä, joten kerroin viittaavani heihin tekstissäni termeillä Haastateltava 1. ja Haastateltava 2. Mainitsin heille vielä haastattelun riskinä olevan jälkepäin epäsuoran tunnistamisen mahdollisuuden, mutta tämä ei haitannut heitä. Syyksi haastattelulle kerroin sen, että voisin saada laajempaa kvalitatiivista vertailutietoa opinnäytetyölleni suhteessa pelkän kyselylomakkeen tuloksiin. Kertasin heille myös opinnäytetyötutkimukseni tarkoituksen ja tavoitteet. Haastattelu käytiin 6.11.2022 ja kummatkin haastateltavat olivat tuolloin yli 15-vuotiaita. Olin pyytänyt heitä kuitenkin mainitsemaan haastattelusta vielä huoltajilleen.

3.3 Kysely

Vaikka kyselylomakkeen käytön suosio on laskenut viime vuosikymmeninä laadullista tutkimusta tehdessä, on sen käyttö edelleen perusteltavissa oleva aineistonkeruumenetelmä, jolle

löytyy oma paikkansa ja käyttötarkoituksensa. Tarkoitus ja kohderyhmä vaikuttavat osaltaan kyselyn muotoon. Tutkija ei välttämättä ole aina mukana valvomassa aineistonkeruuta kyselyn osalta, jolloin vastaaja hoitaa itsenäisesti vastaamisen hänen saamansa ohjeistuksen pohjalta. Aineistonkeruuseen vaikuttaa myös se haluaako tutkija kerätä vastauksia yksittäin vai samanaikaisesti useammalta kohdehenkilöltä. Vaihtoehtoisesti voidaan myös pyytää ryhmävastausta, joka on yksi ja yhteinen kaikilta koehenkilöiltä, mutta tätä menetelmää harvemmin käytetään kvantitatiivisessa tutkimuksessa. (Valli 2018, luku ”Aineistonkeruu kyselylomakkeella.”)

Liian pitkä kyselylomake voi saada vastaajan luopumaan sen täyttämisestä. Tästä syystä kannattaa miettiä lomakkeen pituus tarkkaan. Kohderyhmän vastaamisinnostuksen vaikuttaa heidän lukutaitonsa, aiheen merkitys sekä kyselyn aihealue. Mitä pidempi lomake on, on syytä panostaa sen houkuttelevuuteen ja pohtia vastaajan keskittymiskykyä suhteessa lomakkeen sisällön vaativuuteen. Liian pitkä kysely voi aiheuttaa sen, että vastaaja ei mieti viimeisiä kysymyksiä enää kovin perusteellisesti ja vastaa niihin ilman sen syvempää pohdintaa. Näin käydessä kyselyn tuloksien luotettavuus kärsii. Myös jos kyselysivut ovat liian täyteen ahdettuja, saattaa vastaajalle syntyä mielikuva raskaasta työstä sen parissa ja sikäli jos kyselyn täyttäminen on vielä lisäksi vapaaehtoista, laskee kynnyksensä luopua siihen vastaamisesta. (Valli 2018, luku ”Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Miten lomake rakennetaan?”)

Kyselyssä on tärkeää huomioida siinä käytettävä kieli. Huonot sanavalinnat voivat vaikeuttaa vastaamista siinä missä miellyttävää kieltä on puolestaan helpompi lukea. Kysymysten tulisi siis olla kielellisesti mahdollisimman oikein muotoiltuja. Myös kohderyhmä tulee huomioida näissä asioissa ja siksi olisikin tärkeää pyrkiä löytämään vastaajien ja kysyjän välille yhteinen kieli. Pienenä mutta merkittävänä seikkana on se, että kysymykset ja vastausvaihtoehdot ovat vastaajalle henkilökohtaisessa muodossa. (Valli 2018, luku ”Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Miten lomake rakennetaan?”)

Kyselylomakehaastattelu oli siis mielestäni tarpeellinen, koska sen avulla sain lähestulkoon kaikilta hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäseniltä kerättyä vastaukset kahteen kysymykseen, jonka avulla voitiin laadullisiin kysymyksiin saada kvantitatiivista jakaumaa. 1. mittamaan perustamisen onnistumista ja 2. uskoa vaikuttaa asioihin. Tein kyselyn Microsoft Office Forms -kyselylomakepohjalla ja lähetin sen kaikille nuorisovaltuuston 19 valitulle jäsenelle vastattavaksi määräaikaan mennessä. Vastauksia tuli yhteensä 16. Lomakkeen neljästä kysymyksestä kaksi jälkimmäistä olivat avoimia kysymyksiä, joista jälkimmäiseen vastaaminen oli vapaaehtoista.

4 TUOTOKSET

Tulevaisuusverstaan lopputuotoksena syntyi ehdotus hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamisesta ja sen toimintasäännöstä. Kun nämä olivat hyväksytyt, pystyin lähteä tarkemmin suunnittelemaan tämän työn toista tuotosta, eli vuosikellomallia tulevan toimikauden ajaksi ohjaamaan ja tarjoamaan tukea työskentelylle.

4.1 Ehdotus toimintasäännöstä

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 3. luvun 15 §:ssä mainitaan, että aluehallitus asettaa nuorisovaltuuston valtuustokausittain. Lisäksi se hyväksyy nuorisovaltuustolle toiminta- tai johtosäännön sille mainituilla lakisääteisillä ja muilla mahdollisilla tehtävillä, sen jäsenmäärän sekä niiden valitsemistavan, toimikauden pituuden ja kokous- sekä toimintakäytännöt. (Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö 2022, 9.) Näin ollen tiedettiin, että esitykseen nuorisovaltuuston toimintasäännöstä tulisi kirjata ylös nämä mainitut asiat. Lisäksi hallintosäännön pykälässä 175 on mainittuna, että aluevaltuusto tekee päätöksen kokouspalkkioiden suuruudesta aina valtuustokausittain (Keski-Pohjanmaan hallintosääntö 2022, 51). Tämän takia summan suuruuteen ei voitu vaikuttaa sen enempää ja esitykseen toimintasäännöstä laitettiin kokouspalkkion summaksi aluevaltuuston päättämä 80 € summa. Tämä osoittautui loppujen lopulta hyväksi asiaksi, koska aluksi ajateltu esitettävä summa olisi ollut päätetystä summasta huomattavasti pienempi eikä suurempi summa haitannut tulevaisuusverstastyöskentelyyn osallistuneita nuoria ollenkaan.

Toimintasääntöä laadittaessa, alustava esitys nuorisovaltuuston edustajien valitsemisesta hyvinvointialueen toimielimiin aiheutti aluksi erimielisyyksiä ja haasteita valmistelevien viranhaltijoiden sekä tulevaisuusverstaaseen osallistuneiden ajatusten välillä. Edustajia ei voitu eräiden mielipiteiden mukaan valita useampaan esitettyyn toimielimeen ja tässä vedottiin hallintosääntöön, talouteen ja yhdenvertaisuusperiaatteeseen. Kävin asiasta useamman keskustelun valmistelevien viranhaltijoiden kanssa ja lopulta hallintosäännöstä, löytyi kohta, joka takasi mahdollisuuden edustajien nimeämisiin. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön § 147 takaa oikeuden toimielimille lähettää kokouskutsun ja asialistan jäsenten lisäksi myös muille, joilla on toimielimen päättämällä tavalla kokouksissa läsnäolo-oikeus (Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö 2022, 145). Näin ollen hyvinvointi- ja tulevaisuuslauta-

kunnan, alueneuvottelukunnan sekä kansalliskielilautakunta puheenjohtajilta kysyttiin näkemykset nuorisovaltuuston edustajien valinnasta kyseisiin toimielimiin. He kysyivät mainittujen toimielinten jäsenten mielipiteet asiasta ja kertoivat näiden olevan myötämielisiä asian suhteen, jolloin esitykseen toimintasäännöstä voitiin lisätä yksimielisesti edustajien valinta näihin mainittuihin toimielimiin. Turvallisuus- ja pelastuslautakuntaa, tarkastuslautakuntaa, aluevaalilautakuntaa ja suhteellisten vaalien lautakuntaa pidettiin liian viranomaispainotteisina eikä niihin tästä syystä esitetty valittavaksi edustajia nuorisovaltuustosta.

Lopulta esitys toimintasäännöstä ja Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamisesta käytettiin vielä kuulemiskierroksella maakunnan nuorisovaltuustoissa, jonka jälkeen se vietiin 5.9.2022 pidettyyn aluehallituksen kokoukseen käsiteltäväksi asiaksi. Esitykseen oli kirjattu ylös myös nuorten tulevaisuusverstastyöskentelyyn osallistuneiden mielipiteet perusteluiksi eri toimintasäännön kohdista. Aluehallitus hyväksyi esitykset toimintasäännöstä ja nuorisovaltuuston perustamisesta sekä lisäksi päätti hyväksyä hyvinvointijohtajan kokouksessa muutetun esityksen mukaisesti alkuperäisestä yhden nuorisovaltuutetun ja varavaltuutetun nimeämisen sijaan kahden jäsenen ja varajäsenen valinnan siihen (Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus 2022). Uskon, että tämä johtui osittain kokouksessa esittämistäni perusteista kahden edustajan valitsemiseksi yhden sijaan.

4.2 Toiminnan vuosikello

Jo tulevaisuustyöpajassa kävi selväksi osallistujien yhteinen toive siitä, että kokouspaikan olisi hyvä vaihdella kunnittain. Toimintasäännön hyväksymisen jälkeen oli myös tiedossa, että kokouksia tulisi olemaan vuodessa 5–6 kertaa. Järjestäytymiskokouksen jälkeen keskustelimme vielä Salmisen kanssa siitä, mitä olisivat aiheet, joita Soite voisi toivoa nuorisovaltuuston käsittelevän. Näitä olivat terveyspalvelut yleisesti, mielenterveyspalvelut, ehkäisevä päihdetyö, sosiaalityö, sekä oppilas- ja opiskelijahuolto. Näistä jokaiseen Soitelta löytyy myös omia vastaavia työntekijöitään, joita on mahdollista kutsua kokouksiin kuultavaksi alojensa asiantuntijoina. Muiksi teemoiksi nousi järjestäytyminen, kuntayhteistyö, talous ja toiminnan kehittäminen. Nämä aiheet ja osittainen sisältö niihin tuli itse loogisena kokemani aiemman nuorisovaltuusto- ja lautakuntatoiminnan toimielintyöskentelyn jaksottamisen kautta.

Kokouksien ajankohdaksi valikoitui keväälle 2023 helmikuu, huhtikuu ja kesäkuu. Syksyllä syyskuu ja marraskuu. Tämä aikatauluehdotus johtui asioiden valmisteluajatauluista. Tammi-

kuussa ei olisi ollut hyvä pitää vuoden ensimmäistä kokousta, koska useimmat nuorisovaltuuston jäsenistä sekä Soiten vastaavista viranhaltijoista olisivat mitä todennäköisimmin olleet lomalla ensimmäisillä viikoilla. Näin ollen olisi ollut haastavaa valmistella kokousasioita huolella sekä tavoittaa kaikkia tarvittavia henkilöitä hyvissä ajoin. Huhtikuun kokouksen teema: *oppilashuolto ja sosiaalityö* oli hyvä sijoittaa kyseiseen ajankohtaan toimialojen asiantuntijoiden tavoittamiseksi, sillä kesäkuussa oppilaitosten lomien alkaminen ja syyskuussa opetuksen jatkuminen olisi voinut osoittautua haasteelliseksi saada heitä paikalle. Syksyn alussa alkaa yleensä budjettikäsittelyt ja marraskuussa ehtii vielä työstää toimintakertomuksen, joten ne olivat johdonmukaista sijoittaa vuosikellossa esitetyille kohdille. Muilta osin vuosikellon teemat ovat sijoitettuna ajankohdille, jotka tuntuivat muuten loogisilta toiminnan kannalta.

Kaustisella 13.12.2022. pidetyn kokouksen muut asiat -kohdassa esittelin laatimani pohjan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnan vuosikelloksi ensimmäisen toimikauden ajalle. Mallia pidettiin yleisesti hyvänä ja näkemyksenä oli, että toimintaa voidaan jatkaa sen mukaisesti. Mallipohja käy vielä sähköpostitse kuulemiskierroksella nuorisovaltuuston jäsenillä siltä varalta, että siihen tulee heiltä vielä jotain lisähuomioita. (Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto 2022 b.) Muutoin mallipohjaan tulee enää tehtyä vain täsmennyksiä muutamien viranhaltijoiden ja toimihenkilöiden nimien ja virkanimikkeiden osalta.

Vuosikellomallin mukaan toiminta tulee jatkumaan vaihtuvilla kokouspaikoilla ja pääteemoilla. Kokouksissa tullaan toki myös käsittelemään muita ajankohtaisia asioita, nuorisovaltuustolle asetettuja lakisääteisiä tehtäviä sekä nuorisovaltuuston haluamia aiheita. On oletettavaa, että malli tulee vielä muuttumaan ja nostin huomionarvoisena seikkana esille myös sen, että sitä on tarpeen aika ajoin päivittää vastaamaan hyvinvointialueen toiminnan ja lainsäädännön muutoksiin. (Liite 4.)

5 TULOKSET

Opinnäytetyön tuloksina on syntynyt Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto, joka toimii aktiivisesti nuorten äänenä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, sekä nuorten osallisuuden tukemiseksi. Lisäksi tuloksina ovat haastattelusta sekä kyselystä kerätyt vastaukset, jotka voidaan nähdä mielestäni mittaavan työn onnistumista, laatua sekä tarjoavan ajatuksia myöhemmälle jatkokehittämiselle toiminnan parissa.

5.1 Nuorisovaltuuston perustaminen

Jo ennen aluehallituksen päätöstä Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustoja pyydettiin nimeämään toimintasääntöesityksen mukaisesti edustajansa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Jokaista valtuustoa pyydettiin nimeämisissä pitämään mielessä mahdollisimman tasapuolinen edustus sukupuolijaon, yläasteen ja toisen opintoasteen sekä lukion ja ammattikoulun väliltä. Kokkolan nuorisovaltuustoa pyydettiin myös huomioimaan äidinkielenään ruotsin kieltä puhuvien edustus. Toimintasääntöehdotuksen mukaisesti laitettiin myös avoimeen hakuun 5 alueellisen edustajan paikkaa. (Liite 2.) Alueellisten edustajien hausta ilmoitettiin suomen- ja ruotsinkielisillä mainoksilla, joka lähetettiin Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisotoimille, sivistysjohtajille sekä yläasteiden, lukioiden ja ammattikoulujen rehtoreille. (Liite 3.)

Näin ollen jokaisen Keski-Pohjanmaan kunnan nuorisovaltuustosta tuli valituksi toimintasääntöehdotuksen mukaisesti kaksi edustajaa ja henkilökohtaiset varajäsenet. Kokkolasta niitä valittiin kolme, jotta saatiin paremmin huomioitua myös äidinkielenään ruotsin kieltä puhuvien edustus. (Liite 2.) Valintojen oltua selvillä pidettiin yhteinen etätapaaminen 5.10. 2022 kuntien nuorisovaltuustojen edustajien kesken ja siellä päätettiin valita hakemusten perusteella alueellisia nuorten edustajia. Valintoja tehtiin yhteensä kolme viiden sijaan, sillä kahdelta alueelta ei ollut tullut määräaikaan mennessä yhtään hakemusta. Alueellisten edustajien paikkoja oli yhdelle Kokkolasta olevalle nuorelle, yhdelle Kannuksesta olevalle nuorelle, yhdelle Lestinjokilaakson alueelta olevalle (so. Lestinjoen ja Toholammin kunnat) sekä yhdelle Perhonjokilaakson alueelta (so. Halsuan, Vetelin ja Perhon kunnat) olevalle nuorelle (Liite 2).

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston järjestäytymiskokous pidettiin 31.10.2022. Kokkolan nuorisokeskus Villa Elbassa. Kokouksessa valittiin puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä nimettiin jäsenet ja varajäsenet some/viestintäryöryhmään, aluevaltuus-

toon, hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakuntaan sekä alueneuvottelukuntaan. Kansalliskielilautakuntaan oli nimetty jo jäsen ja varajäsen aiemmassa tapaamisessa ja heidät hyväksyttiin yksimielisesti kokouksessa. Lisäksi käsiteltiin muita ajankohtaisia asioita ja perustettiin työryhmä lausuntojen antamista varten. (Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto 2022 a.)

5.2 Haastattelun tulokset

Kumpikin haastateltavista koki nuorisovaltuuston perustamisen onnistuneen hyvin, vaikkakin järjestäytymiskokouksessa oli heidän mielestään ollut hieman epäselvyyksiä. He uskovat myös ehdottomasti siihen, että nuorisovaltuusto pystyy jatkossa toimimaan sen tehtävien tarkoituksen mukaisesti ja vaikuttamaan hyvinvointialueen toiminnan kehittämiseen. Kumpikin piti hyvänä sitä, että näin toiminnan alkaessa nuorisovaltuustolla on oma ohjaajansa. Heidän mukaansa se luo tietynlaista turvaa. Järjestäytymiskokous oli heidän mielestään onnistuneesti toteutettu, eikä kummallakaan ollut mitään erityisempiä muita ajatuksia perustamisesta ja toiminnan aloittamisesta. Joudun kuitenkin tästä pääosin positiivisesta palautteesta huolimatta toteamaan, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustolla ei varsinaisesti ole vielä nimettyä erillistä ohjaajaa, mutta olen itse toiminut omalla suostumuksellani ja aluehallituksen päätöksellä sen asioiden määräaikaisena valmistelijana. Kyseisessä roolissa toimin 30.6.2022 asti ja se on nyt toistaiseksi kai näyttäytynyt osittain ohjaajan roolin kaltaisena nuorisovaltuuston jäsenille.

Viimeisen kysymyksen vastaus toiselta haastateltavalta mielestäni kertoo paljon siitä, miten hyvin tämän työn voidaan päätellä onnistuneen. Kysymykseen: Muita ajatuksia koskien Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamista ja toimintaa? - hän vastasi:

“Ei mitään hirveän tärkeää. Hyvä että tämmönen on perustettu, niin nuorten ääni saadaan sillä kuuluviin.” (Haastateltava 2.)

Uskon, että tämä vastaus kertoo paljon luottamuksesta siihen, että hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tulee saamaan aikaiseksi asioita, jotka myös muut alueen nuoret voivat kokea tehdyn heidän puolestaan ja heidän hyvinvointiaan edistäen.

5.3 Kyselyn tulokset

Kuudestatoista vastanneesta yksikään ei kokenut, etteikö nuorisovaltuuston perustaminen olisi onnistunut. Viisi vastaajista piti perustamista melko onnistuneena ja loput hyvin onnistuneena.

Samoin myös yhdelläkään vastaajalla ei ollut sellaista uskoa, ettei hyvinvointialueen nuorisovaltuusto pystyisi vaikuttamaan asioihin. Yksi vastaajista uskoi, että se voi vaikuttaa edes jonkin verran, kaksitoista että se vaikuttaa kohtuullisen hyvin ja kolme uskoi sen vaikuttavan asioihin merkittäväällä tavalla. Jokainen vastaajista koki myös jollain tasolla positiivisena asiana sen, että he ovat päässeet mukaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Vastauksissa nousi usein esille kokemukset siitä, että on saanut mahdollisuuden päästä vaikuttamaan merkityksellisiin asioihin osana hyvää porukkaa sekä oppimaan uutta hyvinvointialueen toiminnasta. Kaikissa kolmessa viestissä vastattiin positiivisävytteisiä myös vapaaehtoisesti vastattavaan viimeiseen kysymykseen, jossa pyysin palautetta nuorisovaltuuston perustamisesta. Niissä todettiin asioiden menneen hyvin, kiitettiin hyvistä järjestelyistä, sekä koettiin mahtavana, että päästiin myös itse vaikuttamaan siihen, minkälaiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto perustetaan.

Erityisesti kolmen vastauksen sisältö kysymykseen; Miltä tuntuu olla osana Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustoa? - kiinnitti huomioni. Nuo vastaukset olivat seuraavat:

“Tuntuu hienolta olla osana tätä valtuustoa, sillä meille on annettu mahdollisuudet vaikuttaa alueellisesti merkittäviin asioihin ja olla esikuvana viemässä nuoria kohti vaikuttamista.”

“On kiva tietää, että joku on valmis kuuntelemaan nuorten mielipiteitä ja on ihana olla niin hyväksyvässä ja monipuolisessa yhteisössä”

“Tuntuu siltä, että voin vaikuttaa asioihin ja omalla näkökulmallani on myös väliä”

Näiden vastauksen sisällöstä voi mielestäni päätellä, että kyseisillä nuorilla on vahva tunne siitä, että he ovat kokeneet saaneensa merkittävän aseman yhteisössä, jossa he tulevat kuulluiksi ja nähdyiksi omina itsenään. Vaikka nuorisovaltuuston jäsenet eivät ole kuntalain määrittämiä luottamushenkilöitä, ovat he kuitenkin tulleet valituiksi nuorten keskuudesta edustamaan ja toimimaan näiden äänenä. Kyseinen tehtävä ei ole yksinkertainen asia ja se voi myös tuoda mukanaan paljon julkista näkyvyyttä heille. Siksi pidän todella hyvänä asiana sitä, että kyseinen tehtävä on voitu vastanneen hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenen mukaan mieltää paikana toimia esikuvana muille nuorille demokraattisen päätöksenteon ja siihen vaikuttamisen osalta.

Kaikista kerätyistä vastauksista edellä mainittuun kysymykseen oli ainoastaan yhdessä kommentissa mainittu, että vaikuttamistehtävissä tuntuvat olevan samat nuoret, jotka toimivat muu-

tenkin aktiivisesti. Hänen toiveenaan olisi ollut laajemman ryhmän aktivoiminen nuorisovaltuuston kautta. On vaikeaa sanoa, mahtoiko muilla vastaajilla olla samanlainen kokemus asiasta, mutta ainakaan he eivät olleet tuoneet sitä esille, vaikka tähän mahdollisuus olisi ollut. Hyvinvointialueuudistus tuntuu olevan vielä melko monelle tuntematon asia ja voi olla, että juuri tämän seikan takia asian pariin ei ole tahtonut lähteä toimimaan vielä muita kuin ennestäänkin aktiivisesti toimivia nuoria. Näen kuitenkin hyvät mahdollisuudet sille, että kun toimintaa nyt ensimmäisen toimikauden aikana tuodaan esille, voidaan vielä saada laajempi nuorten joukko kiinnostumaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnasta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOKEHITTÄMINEN

Lyhyesti voidaan todeta, että ainakin työni tavoitteet ovat toteutuneet. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on saatu perustettua ja sen tulevalle työskentelylle on tehtynä mallipohja, jota lähtökohtaisesti voidaan noudattaa ensimmäisen toimikauden ajan. Prosessit, joilla nämä työstettiin, olisivat voineet olla ihan toisenlaiset, mutta näidenkään onnistumisesta ei olisi ollut ennakkoon mitään takeita. Paljon jäi riippumaan siitä, miten aktiivisesti työhöni osallistuneet nuoret osallistuivat mukaan toteutukseen ja kuinka paljon palautetta he olivat valmiita antamaan. Koen itse jääneeni heille ison kiitoksen velkaa koko työstä.

Pidän vielä toistaiseksi lähes mahdottomana sanoa sitä mihin suuntaan hyvinvointialueiden kehitys etenee ja millaisia vaikutuksia sillä saattaa olla niiden nuorisovaltuustoille. Tämä aiheuttaa oman haasteensa kehittämiseksi esittämiselle. Keski-Pohjanmaa- lehdessä 30.12.2022 julkaistussa uutisessa hyvinvointialueen johtaja Minna Korkeakoksi- Västi toteaa, että hyvinvointialueiden taloudesta pitää olla huolissaan ja valtion kanssa tulee käydä keskusteluita asioiden tärkeysjärjestyksestä (Keski-Pohjanmaa 30.12.2022). Toivon, että hyvinvointialueiden nuorisovaltuustojen toiminnan tukeminen ja kehittäminen voidaan asettaa yhdeksi merkittäväksi prioriteetiksi. Syyn tähän lausuin 10.11.2022 Perhonjokilaakso -lehden haastattelussa, jossa totesin, että pidän nuoria meidän ainoana hyvänä mahdollisuutena tulevaisuudelle (Perhonjokilaakso 10.11.2022). Väitän, että heidän avullaan saadaan aikaiseksi ratkaisuja, joilla voidaan myös huomioida niiden seuraamuksia paljon kauaskantoisemmin tulevaisuuteen. Se tulevaisuus mistä me aikuiset päätämme tänään, koskettaa jo nyt paljon enemmän nuoria kuin mitä vanhempia ikäryhmiä. Siksi päätän esittää mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti asioita kehitettäväksi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnalle, huolimatta siitä millainen tulevaisuus sillä on edessä.

6.1 Pohdintaa työstä ja sen onnistumisesta

Työni onnistumisen kannalta pidän avainasemassa niiden verkostojen käyttöä, jotka minulla on rakentunut toimiessani nuorisotyön ja hyvinvointikoordinaation saralla Keski-Pohjanmaalla. Merkittävänä oli myös hankittu kokemus edellä mainituista asioista sekä nuorisovaltuustojen ohjaamisesta Perhon ja Vetelin kunnissa. Verkostojen avulla tapahtui nopeilla aikatauluilla asiantuntijoiden sekä kohderyhmän kokoaminen ja aiemmin hankitun kokemuksen kautta nuorille

sopivanlaisten toimintamallien käyttäminen työn vaiheiden eteenpäin viemiseksi. Tulevaisuusverstaas koettiin mielenkiintoisena ja uskon sen myös osaltaan motivoineen aktiiviseen mielipiteiden ilmaisuun työn myöhemmissäkin vaiheissa. Toiminnan kautta olin tullut tutuiksi vapaaehtoisesti haastatteluun suostuneiden nuorisovaltuuston jäsenten kanssa, joten haastattelutilanne tuntui etenevän alusta loppuun asti hyvin luontevasti. Palautekysely vaikutti myös olevan kohtuullisen hyvin onnistunut, sillä sen kautta ei tullut ristiriitaista tietoa tai kovin montaa vastausta, jossa ei osattu sanoa kysytyihin asioihin minkäänlaista mielipidettä.

Kaikkalainen palaute mitä työstä olen saanut, niin palautekyselyn kuin myös ohimennen todettujen lauseiden muodossa, on ollut pääsääntöisesti pelkästään positiivista. Olen saanut kiitosta kollegoiltani Keski-Pohjanmaalla ja työtäni ehdotettiin palkittavaksi Euroopan nuorisovuoden Awards- Suomen parhaat osallistajat -kilpailuun. Valitettavasti en tässä kisassa tullut sen suuremmin huomioduksi, mutta pidän huomionarvoisena seikkana sitä, että työtäni oli kuitenkin esitetty mukaan palkittavien joukkoon. Lohtua toi myös se, että 20.1.2023 Kokkolassa pidetyssä Suomen ensimmäisessä nuorisotyön gaalassa työni päätettiin palkita kunniamaininnat -kategoriasa. Sain tunnustuksena kunniamaininnasta kunnallisen nuorisotyön kunniakirjan, joka toimi nuorisokeskus Villa Elban klassisen nuorisotyön kehittämishankkeen myöntämänä kannustuksena ennakkoluulottomasti tehdylle nuorisotyölle Keski-Pohjanmaalla ja ruotsinkielisellä Pohjanmaalla.

Työlleni painetta asetti muutamat seikat, joihin minun oli kuitenkin vaikeaa suoranaisesti vaikuttaa sen enempää. Kuten jo aiemmin olen tuonut esille, niin hyvinvointialuelaki astui täydessä voimassaan toimeen 1.1.2023 alkaen. Siihen mennessä olisi nuorisovaltuustokin pitänyt olla viimeistään perustettuna riippumatta siitä, miten opinnäytetyöni olisi onnistunut. Jos eivät ennalta suunnitellut perustamisen vaiheet olisi toteutuneet, niin työni tilaajalla olisi voinut tulla tarve lähteä toimimaan erillä tavoin kuin mitä opinnäytetyösuunnitelmassani olin esittänyt. Onneksi suunnitelluissa aikatauluissa ainoastaan yksi asia ei varsinaisesti toteutunut ja se oli kaikkien viiden nuoren alueellisen edustajan valitseminen mukaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Kahdelta alueelta ei ollut tullut yhtään hakemusta määräaikaan mennessä, mutta sitä ei nähty esteenä nuorisovaltuuston toiminnan aloittamiselle, koska 21 jäsenpaikasta oli saatu jo 19 täytettyä ja tämä voitiin nähdä riittävänä määränä järjestäytymiskoukselle. Tämän koko prosessin mielenkiintoisimpana haasteena koin toisen kotimaisen kielenne huomioimisen, sillä ruotsin kielen taitoni eivät ole kovin kummoiset. Sain kuitenkin

tarvittaessa tukea työni kannalta kriittisimpien viestien välittämiseen ruotsiksi ja myös teknologiasta oli tässä asiassa apua erilaisten internetin käännöskoneiden muodossa. Positiivista on se, että tämän prosessin myötä ruotsin kielen taitoni ovat pikkuhiljaa pakostakin kehittyneet.

Hienoisena epäonnistumisena pidän sitä, ettei Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon ole saatu valittua edustajia, jotka ovat opiskelemissa ammattikoulussa. Alueen kuntien nuorisovaltuustoja pyydettiin huomioimaan myös näiden nuorten mahdollisuus päästä edustamaan, mutta ilmeisesti tähän ryhmään kuuluvista ei ollut innokkaita vapaaehtoisia nuoria asettumaan ehdolle. Myöskään alueellisista ehdokkaista yksikään ei ollut opiskelijana ammattikoulussa. Kahden valitsematta jääneen alueellisen edustajan paikan osalta on asiassa lähesetty näiden alueiden ammattikouluja, mutta vielä toistaiseksi ei niistä ole tullut yhtäkään hakemusta nuorisovaltuustoon. Tästä huolimatta luotan siihen, että myös ammattikoulujen opiskelijat tulevat huomioduksi hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnassa, sillä jo ensi syksynä osa peruskoulun päättävistä jäsenistä aikoo jatkaa opiskelua ammattikouluun. Lisäksi nuorisovaltuusto voi tarvittaessa kerätä myös ammattikoulujen opiskelijoilta mielipiteitä hyvinvointialueen asioita koskien.

6.2 Kehittämisideat

Yhtenä merkittävimpana asiana kehittämisen kannalta nostan esille oman ohjaajan saamisen Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustolle. Kuten haastateltavat nuorisovaltuuston jäsenet totesivat, on ohjaaja hyvä tukemaan ja tuomaan turvaa nuorten toiminnalle, varsinkin sen alkaessa. Lisäksi toimintasäännössä perusteltiin näkemys 100 % työajalla olevan ohjaajan saamisesta nuorisovaltuustolle, sillä syystä, että se takaisi toiminnalle paremman laadun valmistelussa ja muussa toiminnassa, ja lisäksi tukisi yhteydenpitoa. Samassa on kuitenkin mainittu myös ymmärrys sille, ettei tällaisen työntekijän saaminen ole välttämättä mahdollista. (Liite 2.) Syynä täydellä työajalla olevan ohjaajan saamisen esteelle on tämänhetkiset talouspaineet hyvinvointialueella. Väliaikaisena ratkaisuna tähän voisi olla toimintaan soveltuva hankeavustus, joka pystyisi kattamaan ohjaajan palkkakustannuksia. Hankkeen kautta pystyttäisiin tuottamaan myös lisätietoa hyvinvointialueen päättäjille ohjaajan tuomasta hyödystä nuorisovaltuustotoiminnassa sekä mitä lisäarvoa se voisi saada aikaan koko hyvinvointialueen toiminnalle. Muutama toimintaan soveltuva hankeavustus on jo kartoitettu ja asiasta on käyty alustavia keskusteluja, mutta sen pidemmälle ei tämä asia ole vielä edennyt.

Ryhmään kuuluminen on jokaiselle sen jäsenelle tärkeää ja hyvän ryhmähengen luominen voi toimia luottamuksen rakentumisen peruspilarina. Ryhmytymisen kautta jäsenet oppivat tuntemaan hyvin toisensa, mutta sen varsinaisena tavoitteena on saada aikaan todellista yhteistyötä ja luoda luottamuksen ilmapiiri. (Mast 2018, 4.) Näiden syiden varjolla olisi myös tarpeellista miettiä ryhmytymiseen tähtääviä hetkiä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnalle. Pelkkien kokousten, joissa voi syntyä hyvinkin vahvoja mielipide-eroja käsiteltävistä asioista, ei voida olettaa pitävän hyvää ryhmähengeä yksistään kasassa toimikauden ajan. Ratkaisuna tähän pitäisin sitä, että nuorisovaltuuston jäsenille tarjotaan mahdollisuus osallistua paikan päälle Suomen nuorisovaltuuston liiton järjestämiin eri koulutuksiin ja tilaisuuksiin. Luotan siihen, ne voisivat tukea ryhmytymistä, tuoda uutta osaamista jäsenille nuorisovaltuustossa toimimiseen, luoda uusia yhteistyöverkostoja hyvinvointialueiden välille, sekä auttaa myös vertaistuellisesti nuoria jaksamaan toimiessaan nuorisovaltuutettuina.

Vuosikellomalli Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnalle on laadittu niiden tietojen pohjalta, mitä minulla on ollut tällä hetkellä koskien sille osoitettuja tehtäviä. Kokousaikataulujen teemat koitin valita sen mukaisesti, miten uskon, että ne voisivat olla mahdollisimman ajankohtaisia ja jolloin näiden valittujen aiheiden asiantuntijoilla voisi myös olla kattavasti tietoa tarjottavaksi kokouksiin. Toin mallissa esille myös sen, että todennäköisesti hyvinvointialueita koskevaa lainsäädäntöä päivitetään ja että sen seurauksena hyvinvointialueiden toimintaan tulee muutoksia. Siksi vuosikelloa on hyvä myöhemmin päivittää vastaamaan toteutunutta toimintakautta (Liite 4.) Mallia olisi mielestäni hyvä kehittää tai luoda jopa kokonaan uudelleen ensimmäisen toimikauden päättyessä, jolloin hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintaa koskien on paljon helpompaa tuoda kehittämisajatuksia niin työntekijöiden, yhteistyökumppaneiden kuin myös nuorisovaltuuston jäsenten toimesta.

Ensimmäisen toimikauden aikana kertyy hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenille varmasti paljon kokemusperäistä tietoa toiminnasta ja sen tiedon siirtyminen seuraavan kauden uusille jäsenille on mielestäni tärkeää. Siksi toimintasääntöä kannattaisi vielä kehittää huomioidaan mahdollisuus muutamalle jäsenelle jatkaa myös seuraavalle toimikaudelle mukana nuorisovaltuustossa. Vaikkei itselläni ole toimintasääntöön tullut vielä muita kehittämisajatuksia, pidän todennäköisenä sitä, että siihen tulee ensimmäisen toimikauden aikana lisähuomioita jäseniltä, viranhaltijoilta, sekä myös muilta tahoilta, joiden kanssa tehdään yhteistyötä. Saan toimia itse vielä määräaikaisena Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston asioiden valmistelijana 30.6.2023 asti ja tuona aikana pyrin kirjaamaan ylös toimintasääntöön tulleet

muut kehittämis ehdotukset. Pidän kuitenkin kannattavampana sitä, että kaikki esille tulleet ehdotukset viedään nuorisovaltuuston ja myöhemmin aluehallituksen käsiteltäväksi kootusti ensimmäisen toimikauden loppupuolella. Tämä siksi näin, ettei näiden toimielinten kokousaikaa käytettäisi turhan usein toimintasäännön muutosehdotuksiin.

LÄHTEET

- Aalto, Hanna-Kaisa & Heikkilä, Katariina & Keski-Pukkila, Pasi & Mäki, Maija & Pöllänen Markus 2022. Tulevaisuuden tutkimus tutuksi – Perusteita ja menetelmiä. Tulevaisuuden tutkimuksen verkostoakatemia julkaisuja 1/2022. Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Turun yliopisto. Viitattu 26.12.2022 <https://tututopi.files.wordpress.com/2022/03/tva-1-2022.pdf>
- Allianssi 2022. Nuorten aliedustus aluevaltuustoissa hälyttävä – nuorisovaltuustojen kattojärjestö vaatii puolueita panostamaan nuorten aktivointiin. Uutiset. Viitattu 5.11.2022 <https://nuorisovaltuustot.fi/nuorten-aliedustus-aluevaltuustoissa-halyttava-nuorisovaltuustojen-kattojarjesto-vaatii-puolueita-panostamaan-nuorten-aktivointiin/>
- Auvinen, Atte & Tarkiainen, Elisa 2018. Soluessee: Kvalitatiivinen tutkimus. Proakatemia. Proakatemia essee pankki. Viitattu 3.10.2022 <https://essee pankki.proakatemia.fi/soluessee-kvalitatiivinen-tutkimus-2/>
- Halsuan sivistys- ja hyvinvointilautakunta 2021. Kokouksen pöytäkirja. 10.5.2021 § 31. Talousarvion toteuma 1.1.-30.4.2021. Toiminnallinen toteuma 1. Viitattu 13.11.2022. <http://dynastyweb.kase.fi/halsua/kokous/2021933-7-1.PDF>
- Henriksson, Linnéa & Huttunen, Janette 2022. Kunnalliset vaikuttamiselimet ja vaikutusvalan monet puolet- tutkimus nuorisovaltuustojen, vanhusneuvostojen ja vammaisneuvostojen vaikutusvallasta. Kunnallisalan kehittämissäätiö. Kunnallisalan kehittämissäätiön julkaisu 54. 2022. Viitattu 26.3.2022. https://kaks.fi/wp-content/uploads/2022/11/kunnalliset_vaikuttamiselimet_henriksson_huttunen_21112022.pdf
- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leeman, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 16.1.2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>
- Jokinen, Tauno 2021. Konstruktiivinen tapaustutkimus ja suunnittelutiede – kaksi insinööri-tieteisiin soveltuvaa tutkimusotetta. OAMKIN BLOGI. Viitattu 25.9.2022 <https://blogi.oamk.fi/2021/02/19/konstruktiivinen-tapaustutkimus-ja-suunnittelutiede-kaksi-insinooritieteisiin-soveltuvaa-tutkimusotetta/>
- Jyväskylän yliopisto 2021. Koppa. Avoimet. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Menetelmäpolkuja humanisteille. Menetelmäpolku. Aineistonhankintamenetelmät. Haastattelu. Viitattu 30.12.2022. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmät/haastattelut>
- Kannuksen kaupunki 2021. Nuorisovaltuuston toimintasääntö. Sivistyspalveluiden lautakunta 10.5.2021. Pöytäkirjan liite. Viitattu 13.11.2022. <https://kannus10.oncloudos.com/kokous/202198-8-3178.PDF>
- Kaustisen kunnanhallitus 2021. Kunnanhallituksen pöytäkirja 1.11.2021 § 179. Nuorisovaltuuston valinta lukukaudeksi 2021–2022. Viitattu 13.11.2022. <http://dynastyweb.kase.fi/kaustinen/kokous/20212003-16.PDF>

- Keski-Pohjanmaa 30.12.2022. Hyvinvointialueilla on tehtävä kipeitäkin ratkaisuja. Keski-Pohjanmaa-sanomalehti.
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosääntö. 2022. Soite. Hyvinvointialueen valmistelumateriaalit. Pdf- tiedosto. Viitattu 27.11.2022. Saatavissa: <https://soite.fi/soite/keski-pohjanmaan-hyvinvointialue/hyvinvointialueen-valmistelumateriaalit/>
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus 2022. Pöytäkirja 5.9.2022/ Pykälä 105 Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinot / nuorisovaltuusto. Viitattu 27.12.2022. <https://kpsph-hva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022420-9>
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto 2022 a. Pöytäkirja 31.10.2022. Viitattu 28.12.2022. <https://kpsph-hva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2022443>
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto 2022 b. Pöytäkirja 13.12.2022. Viitattu 28.12.2022. <https://kpsph-hva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting&id=2022461>
- Kokkolan kaupunki 2021. Nuoriso. Nuorten osallisuus. Nuorisovaltuusto. Viitattu 13.11.2022. <https://www.kokkola.fi/vapaa-aika/nuoriso/nuorten-osallisuus/nuorisovaltuusto/>
- Kuntaliitto 2021. Kunnan hallintosääntö. 2. uudistettu, täydennetty painos. Suomen kuntaliitto. Helsinki 2021.
- Laki hyvinvointialueesta 611/2021 32 § Hyvinvointialueen toimielimet. Viitattu 21.9.2022 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611#Pidm45949344296880>
- Lettenmeier, Laura & Palamaa, Saana, & Teerijoki, Johanna & Vuojakoski, Heikki 2019. Nuorten osallisuudesta elinvoimaa. Vinkkejä ja kokemuksia osallisuuden edistämisestä kunnissa. Osallisuuden osaamiskeskus. 2019.
- Lestijärven kunta 2022. Vapaa-aika ja liikunta. Nuoriso. Nuorisovaltuusto. Viitattu 13.11.2022. <https://lestijarvi.fi/vapaa-aika-ja-liikunta/nuoriso/>
- Mast 2018. Ryhmäyttämisosas. Pdf-tiedosto. Viitattu 31.10.2022. <https://ameo.fi/wp-content/uploads/2018/02/Ryhmayttamisopas.pdf>
- Nuorisolaki 2016. Nuorten vaikuttaminen, osallistuminen ja kuuleminen. Viitattu 29.10.2022 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidm45949344647552>
- Nuva ry 2021. Timanttisen alueellisen nuorisovaltuuston resepti. Suomen nuorisovaltuustojen liitto. Viitattu 27.12.2022. <https://nuva.fi/wp-content/uploads/2022/10/timanttisen-alnun-resepti.pdf>
- Opinpaja Oy 2011. Mikä tulevaisuusverstaas on? Viitattu 2.1.2022. <https://docplayer.fi/43614538-Mika-tulevaisuusverstaas-on.html>
- Perhon hyvinvointilautakunta 2022. Hyvinvointilautakunnan kokouksen pöytäkirja 20.9.2022 § 45. Viitattu 14.11.2022. https://dynastyjulkaisu.kase.fi/D10_Perho/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202293-5

Perhonjokilaakso 10.11.2022. Uteliaisuus innosti mukaan.

Soite 2022. Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä. Viitattu 21.9.2022.
<https://soite.fi/>

Sosiaali- ja terveystministeriö 2021. Hallituksen esitys sote-uudistuksesta ja sen lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa. Tiedote. Viitattu 5.11.2022. <https://stm.fi/-/hallituksen-esitys-sote-uudistuksesta-ja-sen-lainsaadanto-hyvaksyttiin-eduskunnassa>

Soteuudistus. Uudistus lyhyesti. Mikä sote-uudistus? Viitattu 21.9.2022
<https://soteuudistus.fi/uudistus-lyhyesti->

Stenvall, Elina 2018. Yhteiskunnallinen osallisuus ja toimijuus. Lasten osallistuminen, kansalaisuus ja poliittisuus arjen käytöntöinä. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 16.1.2022 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0820-9>

Suomen nuorisovaltuustojen liitto ry. Mikä nuorisovaltuusto? Viitattu 16.10.2022
<http://www.nuva.fi/mika-nuorisovaltuusto>

Suomen nuorisovaltuustojen liitto ry 2022. Hanke nuorten osallisuuden tukemiseksi hyvinvointialueilla käynnistyy. Tiedote. Viitattu 5.11.2022. <http://www.nuva.fi/tiedotteet/hanke-nuorten-osallisuuden-tukemiseksi-hyvinvointialueilla-kaynnistyy>

Tilastokeskus 2022. Äänestysaktiivisuus matala ensimmäisissä aluevaaleissa. Katsaus 14.6.2022. Viitattu 19.3.2023. <https://www.stat.fi/julkaisu/ckvam7f8w20su0b57nwdjaxsz>

Toholampi 2022. Nuoriso. Nuorisovaltuusto. Viitattu 13.11.2022.
<https://www.toholampi.fi/nuoriso/nuorisovaltuusto/>

Valli, Raine 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. (E-kirja.) PS-kustannus. 5. uudistettu painos.

Valtioneuvosto 2021. Ministerit Kurvinen ja Paatero: nuoret mukaan hyvinvointialueiden päätöksentekoon. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tiedote. Viitattu 1.11.2022.
<https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/ministerit-kurvinen-ja-paatero-nuoret-mukaan-hyvinvointialueiden-paatoksentekoon>

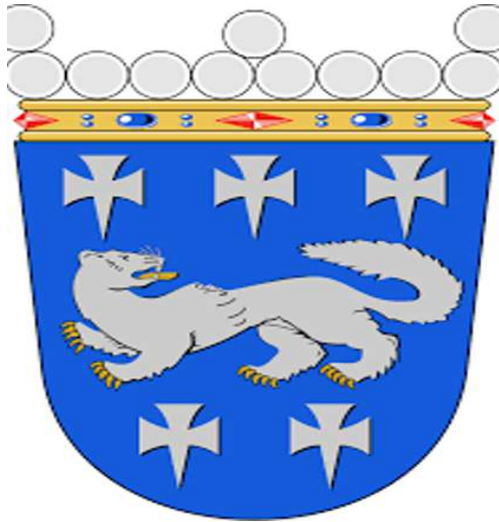
Valtion nuorisoneuvosto 2023. Nuorten eduskuntavaaligallup julkistettu. Kolme neljästä nuoresta kertoo äänestävänsä eduskuntavaaleissa 2023. Tiedote 7.3.2023. Viitattu 19.3.2023. <https://tietoanuorista.fi/nuorten-eduskuntavaaligallup-julkistettu/>

Vetelin kunnanhallitus 2022. Kunnanhallituksen kokouksen pöytäkirja 30.10.2022 § 125. Nuorisovaltuuston toimintasäännön päivittäminen. Viitattu 13.11.2022.
https://dynastyjulkaisu.kase.fi/D10_Veteli/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202244-7

Wass, Hanna 2014. Poliitikasta. Ajankohtainen ja ajaton tiedeverkkolehti. Käsitukset äänestäjien poliittisesta passiivisuudesta heijastuvat nuorten itseymmärrykseen. Viitattu 26.2.2023.
<https://politiikasta.fi/kasitukset-aanestajien-poliittisesta-passiivisuudesta-heijastuvat-nuorten-itseymmarrykseen/>

LIITTEET

Liite 1. Tulevaisuustyöpajan Powerpoint -esitys

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteinen nuorisovaltuusto

12.4.2022 Tulevaisuustyöpaja

Opinnäytetyö

- K-P:n yhteisen nuorisovaltuuston perustaminen, sekä siihen kuuluva tulevaisuustyöpaja on osana yhteisöpedagogi (YAMK) opinnäytetyötäni, sekä osana yhden kurssin suorittamista (Tulevaisuuden ennakointi)
- Opinnäytetyön tavoitteena on luoda tietoperusta hyvinvointialueen yhteisen nuorisovaltuuston perustamiseksi ja toiminnan käynnistämiseksi, sekä saada aikaan vuosikellomalli ensimmäisen toimikauden työskentelyä varten
- En kerää henkilötietoja tai laita mitään yksilöiviä tietoja työhöni. Epäsuora tunnistamisen riski on kuitenkin olemassa, mutta sille emme voi mitään ja pyrim mahdollisimman tehokkaasti senkin estämään. Valmis opinnäytetyö julkaistaan esille Theseus- sivulle viimeistään 30.11.2022 mennessä. Työn hankkeistajana on SOITE

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja
terveyspalvelukuntayhtymä

Miten homma toimii

- Hyvinvointialue on julkisoikeudellinen ja itsehallinnollinen yhteisö, joka vastaa sille lakisäätöisten sosiaali- ja terveydenhuollon, sekä pelastustoimen järjestämisestä.
- Hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto. Se vastaa yhdessä asettamansa aluehallituksen kanssa hyvinvointialueen taloudesta, toiminnasta ja hallinnosta. Lisäksi se päättää hyvinvointialuestrategiasta, hallintosäännöstä ja talousarviosta, sekä taloussuunnitelmasta. Näiden toimikausi on nelivuotinen.
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella toimii pakollisten tarkastuslautakunnan ja kansalliskielilautakunnan lisäksi hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta, turvallisuus- ja pelastuslautakunta, sekä yksilöasioiden jaosto.

Hyvinvointialueen nuorten vaikuttajatoimielin

- 19.10.2021 Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen, sekä kuntaministeri Sirpa Paatero ovat lähettäneet Suomen kunnille ja hyvinvointialueiden väliaikaisille toimielimille kirjeen, jossa he ovat kertoneet miten tärkeää on varata riittävät resurssit alueellisille nuorisovaltuustoille. Näiden lisäksi he ovat ohjanneet hyvinvointialueita kirjoittamaan hallintosääntöön nuorten oikeuden aloitteiden tekemiseen, puheoikeuteen ja läsnäolo-oikeuteen niin aluevaltuuston, -hallituksen kuin näiden alaisten toimielinten ja/tai työryhmien kokouksissa.
- "Nuorten mukaan ottaminen aikamme suurimmassa rakenteellisessa kehittämistoiminnassa on erityisen merkityksellinen ja tärkeä. Sote-uudistuksessa on keskeisintä Suomen elinvoimaisuuden - yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen tulevaisuuden ylläpitäminen. Motivaattorimme yhteiskunnan rakentamisessa on, että haluamme jättää sen entistä parempana nuoremmille sukupolville - lapsille ja nuorille. Tämän vuoksi emme voi jättää nuorten ääntä kuulematta. Heillä tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueiden toimintaan."
- "Suomi tarvitsee sen lapsia ja nuoria. Meidän aikuisten tehtävä on osata kysyä, kuunnella ja antaa tilaa nuorten toteuttaa itseään ja kasvaa turvassa. Nuorilla on sanottavaa, uusia ideoita ja kykyä kantaa vastuuta - kysymys kuuluu, annammeko me aikuiset sille tilaa ja mahdollisuuksia? Osallisuudesta kasvaa vahva Suomi. Kaikille."

K-P:n hyvinvointialueen yhteisen nuorisovaltuuston merkitys

- Yhteisen nuorisovaltuuston tärkeimpinä tehtävinä on siis taata, että alueen nuorten hyvinvointia voidaan tukea ja kehittää nuorille tarpeellisin tavoin sosiaali- ja terveyspalveluiden, sekä pelastustoimen kautta.
- Yhteinen nuorisovaltuusto voi ottaa kantaa aluevaltuuston- ja hallituksen toimintaan, valita omat edustajansa valtuustoon ja toimielimiin, järjestää kuulemistilaisuuksia nuorten ja päättäjien, sekä hyvinvointitoimijoiden välillä ja antaa, sekä esittää lausuntopyyntöjä hyvinvointialueen toimintaa koskien.
- Parhaimmillaan yhteinen nuorisovaltuusto voi saada aikaiseksi Keski-Pohjanmaan kaikille nuorille toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut, jotka tukevat nuorten fyysistä ja psyykkistä jaksamista opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla, sekä pelastustoimet, jotka huomioivat tehokkaasti toiminnassaan myös alueen nuoria.

Ohjeita tulevaisuustyöpajaan

- Käykää määrätyissä ryhmissä keskustelua annetusta aiheesta seuraavilta näkökanteilta ja kirjatkaa niitä ylös Forms-lomakkeelle:
- A) Miten tämä asia voisi toimia tulevaisuudessa parhaalla mahdollisella tavalla, kun yhteinen nuorisovaltuusto perustetaan?
- B) Miten huomioita kotikunnastani voisi ottaa tähän asiaan liittyen?
- Työpajalinkki: <https://forms.office.com/r/ApKLFqjmTn>

Liite 2. Esitys Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintasäännöksi

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimintasääntö

Valmistelijat:

HUMAK YP YAMK- opiskelija Jaakko Kinnunen

Osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen

Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustot ja niiden toimintaa ohjaavat työntekijät

Tämän esityksen valmistelijat ovat toimineet keskinäisessä yhteistyössä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnan aloittamisen suunnittelussa ja sen tulevan työskentelyn tukemisessa. Esitys on osana Kinnusen yhteisöpedagogin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä.

Esityksen valmistelu on aloitettu 12.4.2022 pidetyssä, Kinnusen ohjaamassa tulevaisuustyöpajassa, jonka tarkoituksena oli kerätä Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuutetuilta, sekä nuorisovaltuustojen toimintaa ohjaavilta työntekijöiltä ajatuksia, näkemyksiä, toiveita ja mielipiteitä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston perustamista ja toimintaa koskien.

Esitys on kokonaisuudessaan ollut toukokuun 2022 aikana kuulemiskierroksella Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustoissa.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminta-ajatus ja periaatteet

Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto on hyvinvointialueesta säädetyn lain mukainen nuorten vaikuttajatoimielin, jonka tarkoituksena on tuoda esille alueen nuorten näkemykset sosiaali- ja terveystalouden, sekä pelastustoiminnan järjestämiseksi ja niiden toiminnan kehittämiseksi niiltä osin kuin mitä kyseiset toimet koskevat nuorten elämää ja hyvinvointia.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen

Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Vaikuttamistoimielimelle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten

ja nuorten tarvitsemien palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielin tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. (Laki hyvinvointialueesta 611/2021 luku 5. 32 §)

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokoonpanossa huomioidaan:

- Eri sukupuolten edustus mahdollisimman tasapuolisesti
- Edustus yläasteikäisistä ja 2. opintoasteen ikäisistä oppilaista ja opiskelijoista
- 2. opintoasteisten edustajien osalta edustus lukio-opiskelijoista ja ammattikoulu opiskelijoista
- Äidinkielenään ruotsia puhuvien edustus
- Tasapuolinen edustus kuntien nuorisovaltuustoista
- Niiden nuorten edustus, jotka eivät kuulu kunnallisiin nuorten vaikuttajatoimielimiin

Perustelut: Valtaosa kuntien nuorisovaltuutetuista piti hyvänä ajatuksena, että Keski-Pohjanmaan jokaisen kunnan nuorisovaltuusto nimeäisi jäsenistään kaksi edustajaa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon tasapuolisen edustuksen nimissä. Näiden lisäksi ehdotettiin valittavaksi vielä 3–5 vapaaehtoista toiminnasta kiinnostunutta nuorta, jotka eivät ole kuntien nuorten vaikuttajatoimielinten jäseniä. Ikähaarukaksi hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenille on esitetty asetettavaksi yläasteikäisistä 20-vuotiaiksi asti, joka vastaa hyvin nykyistä kuntien nuorisovaltuustojen jäsenten ikähaarukkaa.

Kokoonpanon valintaprosessi:

Aluehallitus valtuutti osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salmisen lähettämään kuntien kirjaamoihin pyynnön nuorisovaltuustoille esittää nimettäväksi hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon kaksi jäsentä (poikkeuksena Kokkola josta 3 jäsentä, joista vähintään yksi äidinkielenään ruotsia puhuva) ja heille varajäsenet per nuorisovaltuusto, sekä valitsemaan yhden vapaaehtoisen edustajan Kokkolasta, jonka toivotaan olevan äidinkielenään ruotsia puhuva, yhden Kannuksesta, yhden Kaustiselta, yhden Lestinjokilaakson alueelta (Toholampi ja Lestijärvi) ja yhden Perhonjokilaakson alueelta (Perho, Veteli ja Halsua), jotka eivät kuulu kuntien nuorisovaltuustoihin ja lisäksi heille varajäsenet.

Nimetyt jäsenet kokoontuvat syksyn 2022 aikana yhteen järjestäytymiskokoukseen, jossa he valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, some- ja viestintäryhmän (4 jäsentä) ja esittävät valittaviksi jäsenistään edustajat aluehallitukseen (1 jäsenen), aluevaltuustoon (1+1 jäsentä), hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakuntaan (1 jäsen) ja kansalliskielilautakuntaan (1 jäsen).

Järjestäytymisen jälkeen viedään esitys edustajien nimeämisestä aluehallituksen päätettäväksi. Aluehallitus nimeää jäsenistään 2 edustajaa puhe- ja läsnäolo-oikeudella nuorisovaltuustoon, päättää hyvinvointialueen työntekijästä, joka toimii kokouksien asioiden valmistelijana, esittelijänä, sekä pöytäkirjanpitäjänä ja esittää aluevaltuustolle valittavaksi kustakin poliittisesta puolueesta yhden ns. kumivaltuutetun, jotka toimivat yhteyshenkilöinä nuorten ja päättäjien välillä edistäen molemminpuolista yhteistyötä ja viestintää.

Aluehallitus asettaa nuorisovaltuuston toimikaudeksi syksy 2022 - kevät 2024

Mikäli kunnallisen nuorisovaltuuston edustaja luopuu tehtävästään kesken toimikauden niin uuden edustajan loppukaudeksi valitsee kyseisen kunnan nuorisovaltuusto keskuudestaan. Muiden nuorten edustajien valinnan osalta asiasta päättää hyvinvointialueen nuorisovaltuusto

Toimikauden päättyessä kevään loppupuolella pyytää hyvinvointialueen nuorisovaltuusto kuntien nuorisovaltuustoja taas nimeämään seuraavaan syksyyn mennessä edustajat ja valitsemaan myös mainituilta alueilta edustajat varajäsenineen, jolloin järjestäytymis- ja valintaprosessit viedään uudelleen läpi.

Perustelut:

Pidetyssä tulevaisuustyöpajassa nuorisovaltuustot pitivät tärkeänä, että jokaisesta kunnasta saataisiin tasapuolisuuden nimissä yhtäläinen määrä edustajia. Poikkeuksena Kokkolan määrää vaikuttaa sen status alueen ainoana kaksikielisenä kuntana, jolloin on pidettävänä myös merkittävänä sitä, että äidinkielenään ruotsin kieltä puhuvat saavat myös riittävän edustuksen hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Keski- Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustojen toimintaa ohjaavat työntekijät toivoivat, että hyvinvointialueella olisi 100 % työajalla oleva kokonaan oma työntekijänsä (nuorten osallisuuskoordinaattori tms. vastaava) nimettynä alueen nuorisovaltuuston toimintaa tukevaksi/ohjaavaksi työntekijäksi. Laadukkaan nuorisovaltuustotoiminnan takaamiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan riittävästi aikaa valmistelulle, sekä muulle asiaankuuluvalla työnteolla. Myös nuorisovaltuutetut pitivät tärkeänä saada oma työntekijänsä hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon, jotta kaikkalainen yhteydenpito nuorten ja työntekijän välillä voisi olla mahdollisimman sujuvaa. Käytännön realismia on kuitenkin se, että voidaan saada vain osa-aikainen työntekijä valmistelua edesauttamaan.

Toimikausi

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toimikausi on kaksivuotinen.

Perustelut: Useimmissa Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustoista on kaksivuotinen toimintakausi. Yhdenmukaisuus tässä asiassa helpottaisi siirtymiä valtuustokausilla, eli uusien jäsenten valintaa hyvinvointialueen nuorisovaltuustoon. Nuorten elämäntilanteissa tapahtuu lyhyillä aikaväleillä huomattavia muutoksia (esim. muuttaminen toiselle paikkakunnalle 2. tai 3. asteen opintojen, tai työn perässä) Näin ollen, jos toimikausi olisi pitempi, olisi todennäköisempää, että useampi jäsen eroaisi kesken toimikauden. Lyhyempi toimikausi puolestaan haastaisi liikaa tiedon siirtymistä ja toiminnan kehittämistä.

Kokouskäytännöt

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Kokouskutsu ja esityslista on esitettävä vähintään viikkoa ennen kokousta. Esityslistan koostamisessa ja kokouskutsun lähettämisessä nuorisovaltuuston puheenjohtajaa, esittelijää ja toimialuejohtajaa avustaa aluehallituksen nimeämä hyvinvointialueen työntekijä, joka toimii myös kokouksien sihteerinä.

Kokouspaikka vaihtelee Keski-Pohjanmaan kuntien välillä ja seuraavasta kokouspaikasta sovitaan aina edeltävän kokouksen yhteydessä. Kokouksia pidetään vuodessa vähintään 5 kertaa.

Kokous on päätäntävaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuvat kokoukseen. Kokouksia voidaan tarvittaessa järjestää sähköisesti hybridimallisina osallistumisen mahdollistamiseksi. Tieto osallistumisesta etäyhteyksillä tai esteestä osallistua tulee toimittaa vähintään päivää ennen kokousta sähköisten järjestelyiden hoitamiseksi tai varajäsenen kutsumiseksi.

Kokouksiin voidaan tarvittaessa kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita tai muita vastaavia toimijoita kuultavaksi eri asioihin liittyen.

Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat liitetään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyn. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa.

Kerran vuodessa hyvinvointialueen nuorisovaltuusto järjestää keskustelutilaisuuden kuntien nuorisovaltuustoille, joihin kutsutaan myös kuultavaksi alueen lapsiparlamentit tai vastaavat vaikuttajaelimet.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuville hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenille maksetaan hyvinvointialueen määrittelemä kokouspalkkio, joka on tällä hetkellä 80 € suuruinen ja lisäksi korvataan matkakorvaukset.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston tehtävät

Nuorisovaltuustolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä nuorten, sekä heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja heidät tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. Vaikuttamistehtävän hoitaminen edellyttää, että nuorisovaltuusto saa riittävät tiedot hyvissä ajoin ajankohtaisista asioista ja hankkeista ja että heille varataan mahdollisuus vaikuttamiseen jo päätösten valmisteluvaiheessa.

(Laki hyvinvointialueesta 32 §)

Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto:

- Kehittää nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia demokratian keinoin heitä koskevissa asioissa
- Lisää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallista päätöksentekoa koskien yli organisaatio- ja kuntarajojen.
- Tukee Keski-Pohjanmaan kuntien nuorisovaltuustojen, sekä lasten- ja nuorten vaikuttamistoimielinten toimintaa ja yhteistyötä niiden välillä
- Kokoaa alueen nuorten näkemyksiä ja vie niitä eteenpäin tiedoksi päätöksentekoa varten, sekä esittää tarvittaessa kannanottoja ja pyydettäessä antaa lausuntoja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi
- Järjestää keskustelutilaisuuksia ja koulutuksia, sekä osallistuu itse tarpeelliseksi katsomiinsa tilaisuuksiin toimintansa kehittämiseksi
- Toimii ennakoivassa vuorovaikutuksessa hyvinvointialueen päättäjien, työntekijöiden ja viranhaltijoiden kanssa yhteistyön ja tietoisuuden kehittämiseksi
- Osallistuu esim. hyvinvointialueen osallisuussuunnitelman ja alueellisen hyvinvointikertomuksen sekä suunnitelman laadintaan, että seurantaan
- Tekee vuosittain toimintakertomuksen ja laatii tarvittaessa talousarvion, sekä vie nämä tiedoksi aluehallitukselle

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue hoitaa alueen nuorisovaltuustolle

- Kokouksiin tarvittavat tilat ja laitteet, sekä muun tarpeellisen materiaalin
- Kustannukset, jotka aiheutuvat kokouksista
- Avun kokousasioiden valmisteluun
- Työntekijän ohjaamaan ja avustamaan toimintaa
- Neuvontaa toiminnan tueksi
- Riittävän toimintamäärärahan osoittamisen
- Kokouspalkkioiden ja matkakustannusten korvaamisen
- Molemminpuolisten näkemysten esille tuomisen aluehallituksen, valtuuston ja lautakuntien työhön

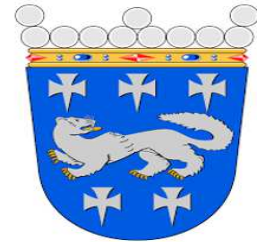
Voimaantulo

Tämä toimintasääntö astuu voimaan nuorisovaltuuston järjestäytymiskokouksen sen käsiteltä ja aluehallituksen sen hyväksyttyä.

Liite 3. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston jäsenhakuilmoitus

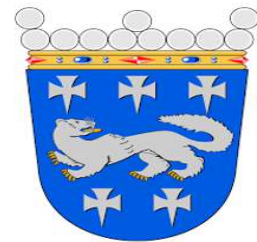
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto hakee jäseniä mukaan osallistumaan toimintaan

- Jos olet nuorten osallisuudesta ja vaikuttamistyöstä kiinnostunut yläasteen -2. opintoasteen nuori, sinulla on mahdollisuudet päästä mukaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteiseen nuorisovaltuustoon.
- Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto toimii maakunnan nuorten osallisuuden edistämiseksi, sekä nuorten äänen esille tuomiseksi hyvinvointia koskevissa asioissa
- Laita vapaamuotoinen hakemus jossa kerrot kuka olet ja miksi juuri sinut tulisi valita mukaan jäseneksi. Hakemukset yhteystietoineen s-postilla 2.10.2022 mennessä hyvinvointialueen nuorisovaltuuston asioiden määräaikaiselle valmistelijalle Jaakko Kinnuselle osoitteeseen jaakko.kinnunen@veteli.fi
- Lisätietoja voi kysyä Jaakko Kinnuselta puh. 050 5790 173 tai jaakko.kinnunen@veteli.fi

Ungdomsrådet i välfärdsregionen Mellersta Österbotten söker medlemmar för att delta i verksamheten

- Går du i högstadiet, gymnasiet eller yrkesskolan och är intresserad av ungdomarnas möjlighet att medverka och påverka i välfärdsärenden? Nu har du har en möjlighet att gå med i Mellersta Österbottens välfärdsområdets gemensamma ungdomsråd.
- Välfärdsområdet ungdomsråd befrämjar landskapets ungdomars medverkande och för fram ungdomarnas röst i välfärdsärenden.
- Skicka in en fritt formulerat ansökan, med dina kontaktuppgifter, där du berättar vem du är och varför du ska bli vald som medlem. Ansökningstiden går ut 2.10.2022. Ansökningarna skickas via e-post jaakko.kinnunen@veteli.fi till Jaakko Kinnunen, som är tillfällig ärendebereidare för välfärdsområdets ungdomsråd.
- För mera informationen kontakta Jaakko Kinnunen med tel. 050 5790 173 eller e- post jaakko.kinnunen@veteli.fi

Liite 4. Vuosikello Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustolle

[Vuosikello K-P:n HVA nuvalle](#)

Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto käsittelee kokouksissaan terveyspalveluita, mielenterveyspalveluita, sosiaalipalveluita, ehkäisevää päihdetyötä ja opiskeluhuoltoa koskevia asioita.

Lisäksi se tekee yhteistyötä kuntien nuorisovaltuustojen kanssa nuorten osallisuuden kehittämiseksi alueella. Se voi myös tehdä kannanottoja ja antaa pyydettyä lausuntoja alueellisena asiantuntijaelimenä nuorten asioita koskien.

Hyvinvointialueen nuorisovaltuuston kokouksien sisältöön vaikuttaa myös aika ajoin erilaiset haettavat ja myönnetyt hankkeet, joiden tarkoituksena on tukea ja kehittää toimintaa. Lisäksi säännöllisin väliajoin laaditaan uusia strategioita, sekä tehdään arvioita/kertomuksia toiminnasta. Ne, kuten jotkut muutkin asiat voivat tulla tarpeen käsitellä nuorisovaltuuston kokouksissa ajankohtaisina/akuutteina asioina.

Hyvinvointialueiden toiminta alkaa kaikessa lainvoimaisuudessaan 1.1.2023. Tämän ollessa yksi aikamme merkittävimpiä uudistuksia, on oletettavaa, että nyt toiminnan käynnistyttyä ja ensimmäisten vuosien kuluessa, tullaan niiden toimintaan laatimaan vielä tarkentavaa lainsäädäntöä, sekä ohjeistuksia niin valtion taholta, kuin mitä alueellisten päättäjiensä osalta. Tämän asiakirjan on tarkoitus toimia alustavana vuosikellomallina Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuuston toiminnalle ja sitä on syytä päivittää sitä myöten ja sillä tavoin miten ensimmäinen kaksivuotinen toimikausi toteutuu.

2022

Lokakuu: Kokkolassa, Villa Elbassa

- Perustamiskokous: Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja viestintä/sometiimin valinta, sekä edustajien valinta tulevaisuus- ja hyvinvointilautakuntaan, alueneuvottelukuntaan, kansalliskielilautakuntaan ja aluevaltuustoon

Joulukuu: Kaustisen urheilutalolla

- Kokous mielenterveysasioita/palveluita koskien: Mieli RY:n asiantuntija, Meidän mielessä-hanke ja keskustelua mielenterveyspalveluista

2023

Helmikuu: Vetelin kunnantalolla

- Kokous kuntayhteistyötä/nuorisovaltuustoyhteistyöstä: Kunnallisilta nuorisovaltuustoilta on pyydetty terveiset koskien HVA:n toimintaa ja nuorten osallisuuden tilaa kunnissa. Kuntien nuorvaedustajat esittävät terveiset ja niiden pohjalta laaditaan lausuntoja ja päätetään muista toimenpiteistä.

Huhtikuu: Halsualla kunnantalolla tai leirikeskus Majakalla

- Kokous opiskeluhuollosta ja sosiaalihuollosta: Minna Lönnbäck palvelualuejohtaja Soitelta kertomaan sosiaalihuollon tilanteesta nuoria koskien. Soiten opiskeluhuollon vastuualuejohtaja Johanna Puumala kertomaan opiskeluhuollon tilanteesta

Kesäkuu: Perhossa kunnantalolla tai Perhosalissa keskuskoululla
(kokous oltava kuun alkupuolella tai jo toukokuun lopussa)

- Kokous ehkäisevästä päihdetyöstä: (PAKKA-kysyntätyöryhmä ja Ankkuritiimi, ajatuksia ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen toteuttamisesta, sekä tilannekuvaa nuorten päihteidenkäytöstä Keski-Pohjanmaalla

Syyskuu: Lestijärvi

- Kokous tulevan vuoden talous- ja toimintasuunnitelmia koskien: Päätös osallistumisesta mukaan tulevan kauden talouden ja toiminnan suunnitteluun, osallistavan budjetoinnin mahdollisuudet, tiedoksi nuorisovaltuuston taloustarpeet ja lausunnot tulevan vuoden toiminnallisista suunnitelmista/tavoitteista yms. Pyydetään talousjohtaja Helinä Saari mukaan kokoukseen.

Marraskuu: Toholampi

- Kokous kuluneen kauden toiminnan arvioinnista: Vuosikertomuksen laadinta hallitukselle ja valtuustolle tiedoksi

2024

Helmikuu: Kannus

- Kokous Soiten terveystalousta/Soitesta kokonaisuutena: Johtajaylilääkäri Katja Virta sekä, hyvinvointialuejohtaja Minna Korhokoski-Västi Soitelta kertomaan palveluiden ja työyhteisön tilanteesta kokonaisuutena ja Centrian hoitotyön koulutuslapäällikkö Timo Kinnunen sekä KpEdun sosiaali- ja terveysalan opinto-ohjaaja Jaana Sinko tai Katariina Sipilä puhumaan opiskelijoiden näkökulmaa harjoittelujaksolta Soitelta. Pyyntönä myös edustus alan opiskelijoilta.

Huhtikuu: TEAMS (Mahdollisuus Kannuksessa pidettävälle kokoukselle)

- Kokous tulevan kauden nuorisovaltuustosta: Kerätään tieto niistä jäsenistä, jotka haluavat jatkaa/joiden on mahdollista jatkaa, pyyntö kuntien nuorisovaltuustoille nimetä toimintasuunnitelman mukaisesti edustajat HVA:n nuorisovaltuustoon, tieto hakuprosessista alueellisten edustajien valitsemiseksi, nuorisovaltuuston toiminnan esille tuominen alueen nuorille

Touko/kesäkuu: (joko kesäkuun alussa tai toukokuun puolella) Kokkola Villa Elba

- Kokous toiminnan kehittämiseksi ja akuuteista/ajankohtaisista asioista: Käsitellään kokoukseen nuorisovaltuustolle esille tulleet asiat, ja lisäksi ehdotuksia nuorisovaltuuston toiminnan kehittämiseksi. KOKOUKSEEN KUTSUTAAN MUKAAN SEURAAMAAN UUELLE TOIMIKAUDELLE VALITUT JÄSENET TIEDONKULUN TEHOKKAAKSI ETEENPÄIN VÄLITTÄMISEKSI